

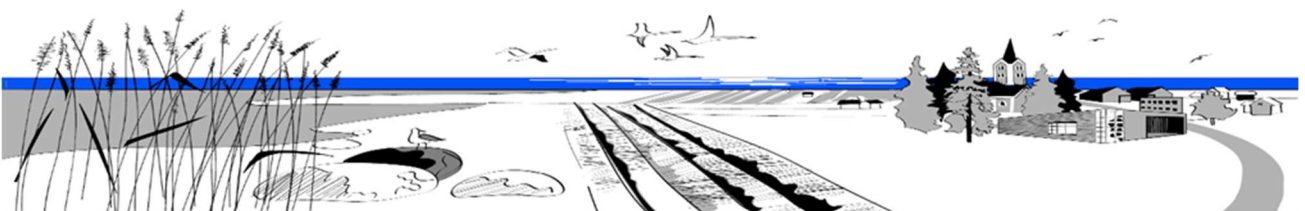

Lumijoki
Arjen luksusta

Lumijoen kunta

Talousarvio 2023
Taloussuunnitelma
2024–2025

Valtuusto 12.12.2022

Sisälllys

1. TALOUSARVION YLEISET PERUSTEET	3
1.1. KUNNANJOHTAJAN KATSAUS.....	3
1.2. YLEISTÄ LUMIJOEN KUNNAN JA KUNTATALOUDEN NÄKYMISTÄ	4
1.3. HENKILÖSTÖ	8
1.4. HYVINVOINNIN JA TERVEYDEN EDISTÄMINEN	15
1.5. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA	15
2. TOTEUTA UNELMASI LUMIJOELLA 2025 -STRATEGIA	17
3. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN KONSERNIJOHDOLLE JA KUNNAN EDUSTAJILLE TYTÄRYHTEISÖISSÄ.....	18
4. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA	19
4.1. SITOVUUS JA TALOUSARVION SEURANTA	20
5. TULOSLASKELMAOSA.....	23
6. RAHOITUSOSA	30
7. KÄYTTÖTALOUSOSA HALLINTOKUNNITTAIN.....	34
7.1 YLEISHALLINTO	35
7.3 SIVISTYS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	38
7.4. KEHITYS- JA ELINVOIMALAUTAKUNTA	44
8. INVESTOINTIOSA	49

1. TALOUSARVION YLEISET PERUSTEET

1.1. Kunnanjohtajan katsaus

Vuoden 2022 helmikuussa alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa on muuttanut koko Euroopan tilannetta peruuttamattomasti. Talouden näkymät ovat heikentyneet, inflaatio kiihtynyt ja korkopolitiikka on muuttunut. Erilaiset kyber- ja muun ulkoisen vaikuttamisen muodot ovat tuoneet haasteita jokaisen arkeen. Erityistä huolta aiheuttaa epävarmuus tulevan talven energian saannin riittävydestä. Varautuminen tulevaan on kuntien tehtävissä jokaisella toimialueella. Lumijoella olemme ottaneet vastaan asukasluukumme suhteutettuna paljon sotaa pakenevia ukrainalaisia. Virallisissa asukasluvuissa he eivät vielä näy, mutta kun sota ei nyt mahdollista paluuta kotimaahan, tulee ukrainalaisista ainakin toistaiseksi uusia kuntalaisia.

Vuoden 2022 päättyessä olemme Lumijoella ison toiminnallisen ja taloudellisen muutoksen edessä. Sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämistä vastuu siirtyy hyvinvointialueille; Pohjois-Pohjamaalla toimijana tulee olemaan hyvinvointialue Pohde. Muutos vaikuttaa merkittävästi kunnan talouteen, kun kunnan verotuloja ja valtionosuuksia leikataan ja varat ohjataan hyvinvointialueen rahoittamiseen. Kunnat eivät voineet nostaa ansiotulojen veroprosenttia vuodelle 2023. Ansiotulojen veroprosenteista jokaiselta kunnilta leikataan 12,64 %. Lumijoen veroprosentti muuttuu 21 %:sta 8,36 %:iin. Valtionosuudet pienenevät Lumijoella lähes 38,2 % ja ovat vuonna 2023 noin 2160 euroa/asukas.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusopimuksemme kokonaisulkoistuksesta päättyi 31.5.2022. Lumijoen kunta otti palvelutuotannon pääosin omakseen, sillä uudessa kilpailutuksessa emme saaneet kokonaisulkoistukseen yhtään tarjousta. Kilpailutimme kuitenkin lääkäripalvelut, joiden tuottajana aloitti 1.6.2022 Terveystesi Palvelut Oy. Palvelutuotanto on toiminut erinomaisesti, ja toivottavaa on, että Pohde mahdollistaa hyvin alkaneen työn jatkumisen. Sopimus on voimassa vuoden 2025 loppuun saakka, mutta sopimus siirtyy vuoden 2023 alussa hyvinvointialueelle. Kunnan tavoitteena on turvata keskeisten lähipalveluiden tuottaminen Lumijoella pitkälle tulevaisuuteen.

Vuosi 2022 on ollut Lumijoella kunnan investointien aikaa. Suurimpia hankkeita ovat olleet uuden terveysaseman ja päiväkodin rakentaminen. Projekti on hyvässä vauhdissa ja rakennukset valmistuvat käyttöön kesällä 2023. Kevyenliikenteenväylistä ensimmäinen toteutuksessa olleista eli Ukuranperäntien väylä on valmistunut ja Ylipääntien väylän suunnittelulla jatketaan vuonna 2023. Ruutikankaalle on valmistunut 8-tien liittymä yhteistyössä Limingan kunnan ja ELY-keskuksen kanssa. Liittymän lisäksi koko alueen valmiiksi saaminen on hyvin tärkeää, sillä jo ensi kesänä Ruutikankaalla pidetään vuoden 2024 kivääriprakticalin MM-kisojen esikisat. Kuntien tukea hankkeelle odotetaan merkittävästi edelleen; tavoitteena on saada Ruutikangas uudelleen Opetus- ja kulttuuriministeriön liikuntapaikkarakentamisen kärkihankkeeksi.

Investointitarpeita on vuodelle 2023 ja tulevillekin vuosille huomattavan paljon. Toiveena on, että taloutemme mahdollistaa tarvittavat investoinnit. Toteutumiseen tarvitsemme yritysten elinvoimaa, hyvää työllisyyttä sekä rohkeaa ja harkittua päätöksentekoa talouden realiteetit huomioiden.

Jatketaan työtä yhdessä lumijokisten parhaaksi!

Paula Karsi-Ruokolainen, kunnanjohtaja

1.2. Yleistä Lumijoen kunnan ja kuntatalouden näkymistä

Kuntatalouden näkymät

Kun sote- ja pelastustoimen tehtävien järjestämisvastuu siirtyy vuoden 2023 alussa toimintansa aloittaville hyvinvointialueille, uudistus puolittaa kuntatalouden, mikä merkitsee kuntatalouden ennusteessa juoksevien menojen ja tulojen rajua pienentymistä vuonna 2023. Kuntatalouden vuosikate tai tilikauden tulos pysyvät painelaskelmatyypisessä tarkastelussa ainakin aluksi lähes muuttumattomana.

Valtiovarainministeriön laatima syksyn kuntatalouden kehitysarvio kuvaa kuntien talousnäkyviä aika positii-visesti. Ennusteissa on aina epävarmuutta, mutta nyt tulevien vuosien talousnäkyymiin sisältyy poikkeukselli-sen paljon heikentäviä riskejä. Kokonaiskuva kuntatalouden näkymistä on kuitenkin pysynyt syksyn kehitys-arviossa lähellä edellistä kevään ennustetta. Ennusteessa ei ole huomioitu vuoden 2025 TE-palvelu-uudis-tusta.

Kuntatalouden kustannuksiin kohdistuu paineita. Julkisen puolen palvelut ovat työvoimavaltaisia, joten ke-säkuun alussa kunta-alalle sovitun virka- ja työehtosopimuksen kustannusvaikutuksilla on iso vaikutus tule-vien vuosien menoihin. Sopimus on sidottu niin sanottuun yleiseen linjaan, mutta sen lisäksi menoja tuo mo-nivuotinen alan palkkarakenteiden kehittämisohjelma. Myös aiempaa korkeampana pysyttelevä hintojen ja korkotason nousu vaikuttavat menoja lisäävästi. kuntien kustannusmuutoksia kuvaavat ennusteet, kuten pe-ruspalveluiden hintaindeksi, ovat nousseet huomattavasti.

Kustannuspaineisiin vaikuttaa kuitenkin myönteisesti se, että kunta- ja julkisen talouden verotulot ovat vah-vistuneet odotettua voimakkaammin. Vuosi sitten kuntatalouden tilan arvioitiin heikkenevän vuonna 2022, nyt kunnallis- ja yhteisöverojen vahva kehitys on korjannut tilannetta. Tulevaa vuotta 2023 vahvistaa noin 1,2 miljardin euron suuruiseksi arvioitu kertaluonteinen veroerä, joka toteutuu, kun osa aiempien vuosien kunnallis- ja yhteisöverotuloista tilitetään kunnilla vuodelle 2023 vanhojen veroprosenttien ja jako-osuuksien mukaan.

Kuntien talouteen vuonna 2023 vaikuttavat myös päätökset, kuten varhaiskasvatusmaksujen alennus ja sen kompensointi sekä Ukrainasta tulevien lasten varhaiskasvatukseen ja perusopetuksen valmistavaan opetuk-seen kohdistuvat tukimäärärahat.

Suuret kuntatalouden muutokset ja kertaluonteiset tekijät eivät kerro koko totuutta kunta- ja muun julkisen talouden todellisesta tilasta. Vahvuuksien ohella haasteita tuo Suomen julkisen talouden matala kasvu, väes-tön ikääntyminen ja osaamistason lasku.

Pidemmällä aikavälillä haasteet näkyvät kuluvaan vuotta huomattavasti matalampana verokehityksenä sekä muita sektoreita korkeampina kustannuksina. Katse kannattaakin suunnata jo vuoteen 2024 ja siitä eteen-päin, jotta kuntatalouden todellisen tilaa voi arvioida tarkemmin. Odotettavissa on talousennusteisiin vaikut-tavia uudistuksia, kuten kuntien järjestämisvastuulle siirtyvät TE-palvelut. Olemme keskellä kuntatalouden muutosten ruuhkavuosia.

Tilanne Lumijoella

Lumijoen vuoden 2023 talousarvion laadinnan perustana on ollut vuoden 2022 talousarvio ja talouden to-teuma elokuussa 2022. Kunnan tase on tällä hetkellä ylijäämäinen (31.12.2021: noin 877 000 euroa). Kun-nan strategisena tavoitteena on kunnan itsenäisenä pysyminen. Se edellyttää ylijäämäistä kuntataloutta.

Vuosi 2022 on toteutumassa ylijäämäisenä ja myös vuosi 2023 näyttää tämänhetkisten talouslukujen mukaan edelleen positiiviselta. Merkittävät nousut energian ja elintarvikkeiden hinnoissa, inflaation voimakas kasvu ja korkojen nousu tulevat näkymään vuoden 2023 talouden toteumassa. Talousarviossa on pyritty huomioimaan kustannusten vaikutus mahdollisimman realistisesti

Hyvinvointialueen toiminnan käynnistyessä 1.1.2023 uusi lääkäripalveluiden sopimus sekä muut voimassa olevat sopimukset siirtyvät hyvinvointialueelle. Hyvinvointialue päättää aikanaan sopimusten kautta tuotettujen palveluiden tulevaisuudesta.

Vuodelle 2023 olemme suunnitelleet talousarvioon kaiken tarvittavan käyttötalouden puolelle. Investointien toteuttamisjärjestyksen osalta on pohdittavaa, sillä tarpeita kunnan kehittämiseksi on paljon.

Väestö

Vuodet 2003–2013 olivat Lumijoella vuosittaisen väestönkasvun aikaa ja vuodet 2014–2015 hienoista laskua. Vuonna 2016 asukasluku kääntyi jälleen kasvuun ollen vuoden lopussa Lumijoen historian korkein eli 2106 asukasta. Vuodenvaihteessa 31.12.2021 oli asukasluku 2018 ja lokakuun 2022 lopun katsauksessa asukkaita oli 2002.

kk/vuosi	asukasluku	lkm +/-	muutos %
12/2013	2084	+25	1,2%
12/2014	2073	-11	-0,5%
12/2015	2070	-3	-0,1%
12/2016	2106	+36	1,7 %
12/2017	2081	-25	-1,2 %
12/2018	2052	-29	-1,4 %
12/2019	2020	-32	-1,5 %
12/2020	2036	+16	+0,8 %
12/2021	2018	-18	-0,9 %
10/2022	2002	-9	-0,8 %

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2022 syyskuun loppuun mennessä Lumijoella syntyi 20 lasta. Kuolleita vastaavaan aikaan oli 13 joten syntyneiden enemmitys oli seitsemän (7). Syyskuun 2022 tilastojen mukaan Lumijoelle muutti 83 henkilöä ja Lumijoelta muutti 94 henkilöä eli nettomuutto oli -11 henkilöä.

Väestöstä Lumijoella on alle 15-vuotiaita lokakuun 2022 tilastojen mukaan 492 (24,6 %), 15–64-vuotiaita 1114 (55,6 %), 65-74-vuotiaita 230 (11,5 %) ja yli 75-vuotiaita 166 (8,3 %; 10/2021: 150). Eläkkeellä olevia Lumijoella oli vuonna 2020 22,1 % asukkaista. Lumijokisten keski-ikä vuoden 2021 lopussa oli 38,2 vuotta.

Perusasteen jälkeisen tutkinnon suorittaneita 15 vuotta täyttäneitä kuntalaisia oli vuonna 69,5 %, toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuus oli 47,4 % ja korkea-asteen tutkinnon suorittaneita 21,5 %.

Lumijoella perheitä on 490 ja asuntokuntia yhteensä 761. Asukkaista 98,2 % asuu rivi- tai pientalossa. Vuokralalla asuvia on noin 18,3 % väestöstä.

Lokakuun lopulla Lumijoella oli noin 75 ukrainalaista, joista suurin osa asuu kunnassa ns. tilapäisen suojelun statuksella. Heidän lukumääränsä ei näy yllä olevissa tilastoluvuissa.

Työllisyystilanne

Vuoteen 2021 verrattuna työttömien työnhakijoiden määrä oli alentunut Lumijoella. Lokakuussa 2022 oli 43 työtöntä työnhakijaa (syyskuu: 37) kun vastaava luku 2021 lokakuussa oli 53. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 5,2 % (v. 2021 6,8 %). Lumijoella työllisen työvoiman määrä oli lokakuun lopun 2022 työvoimahallinnon tilaston mukaan 824 henkilöä.

Pohjois-Pohjanmaan työ- ja elinkeinotoimistossa (TE-toimisto) oli lokakuun 2022 lopulla 4 300 avointa työpaikkaa. Samaan aikaan työttömiä työnhakijoita oli 17 500 (ml. kokoaikaisesti lomautetut, 900 henkilöä). Määrä 70 enemmän kuin syyskuussa. Vuoden takaiseen verrattuna työttömien määrä on 1 200 pienempi.

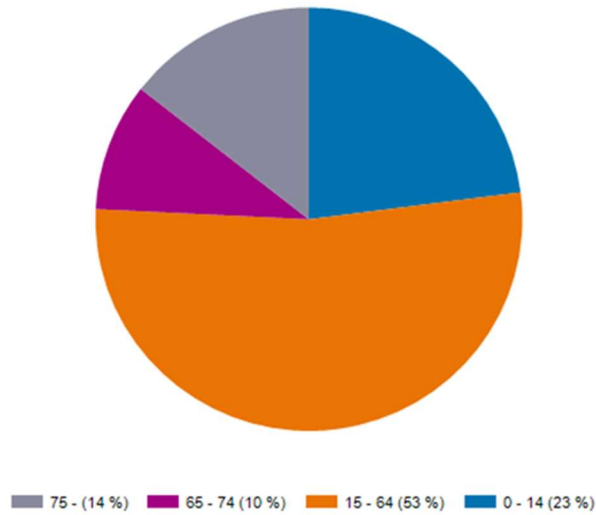
Syyskuun lopussa maakunnan työttömyysaste oli 9,3 % (koko maa 8,8 %) ja Oulussa 10,6 %. Kunnittain työttömien osuus työvoimasta vaihteli Pyhännän 3,6 %:n ja Vaalan 11,9 %:n välillä.

Nuorten alle 25-vuotiaiden työttömien määrä oli maakunnassa lokakuun 2022 lopussa 2450. Yli 50-vuotiaita työttömiä oli 5 800. Pitkäaikaistyöttömiä (yli vuoden työttömänä) oli 6 000. Vuoden 2020 tilastojen mukaan Lumijoella oli työpaikkoja 446 (2019: 465). Lumijokisista Lumijoella työskenteli omassa kunnassa 268 ja muualta töihin Lumijoelle tuli 178 henkilöä. Lumijoen ulkopuolella lumijokisia työskenteli 473 henkilöä (2019: 410). Työpaikkaomavaraisuus oli 60,2 %. Alkutuotannon työpaikkoja (2020) Lumijoella oli 19,3 %, jalostuksen työpaikkoja 18,8 % ja palvelualan paikkoja 59,4, %.

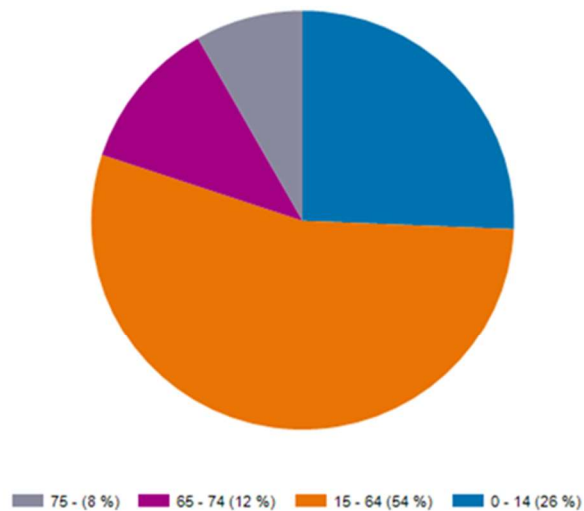

Tilastokeskuksen ennusteista poimitut väestöennustekuviot vuodelle 2023 ja 2040:

Väestöennuste 2021: Väestö 31.12. muuttujina ikä. Lumijoki, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2021), 2040.

Väestöennuste 2021: Väestö 31.12. muuttujina ikä. Lumijoki, Yhteensä, Väestö 31.12. (ennuste 2021), 2023.

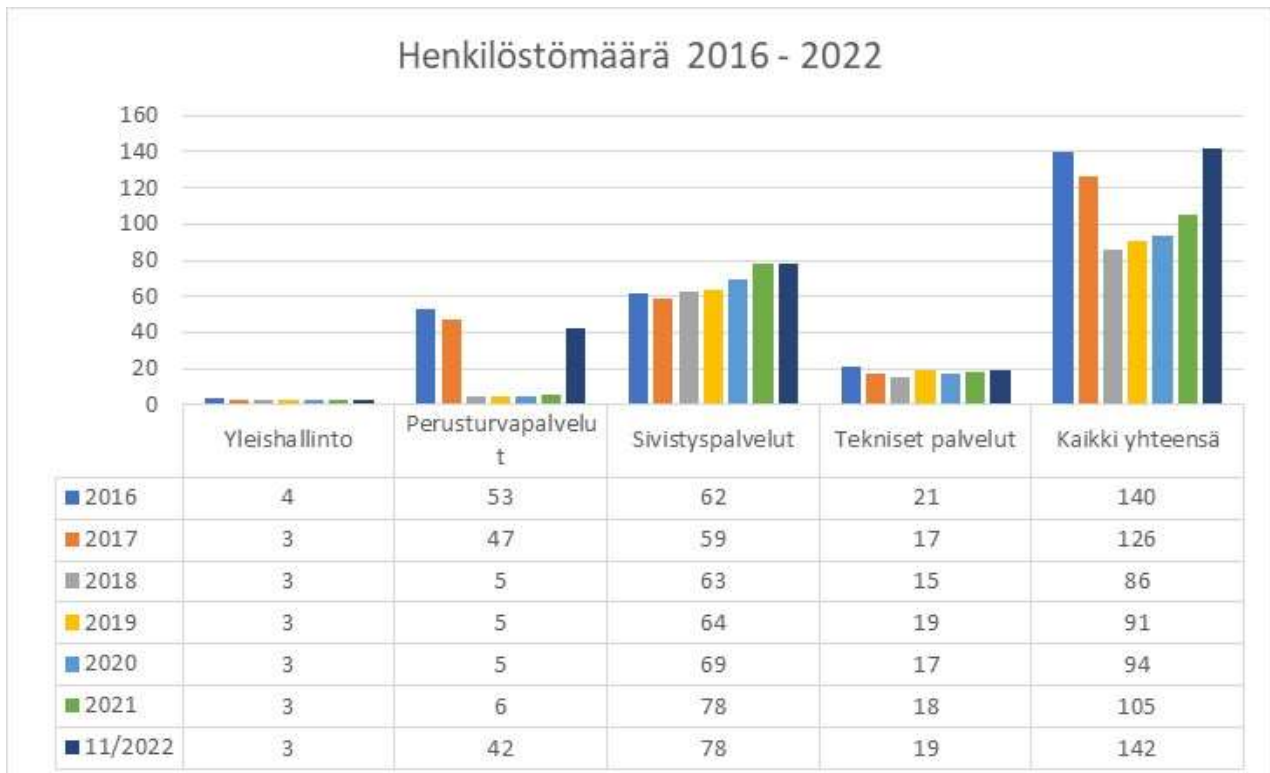
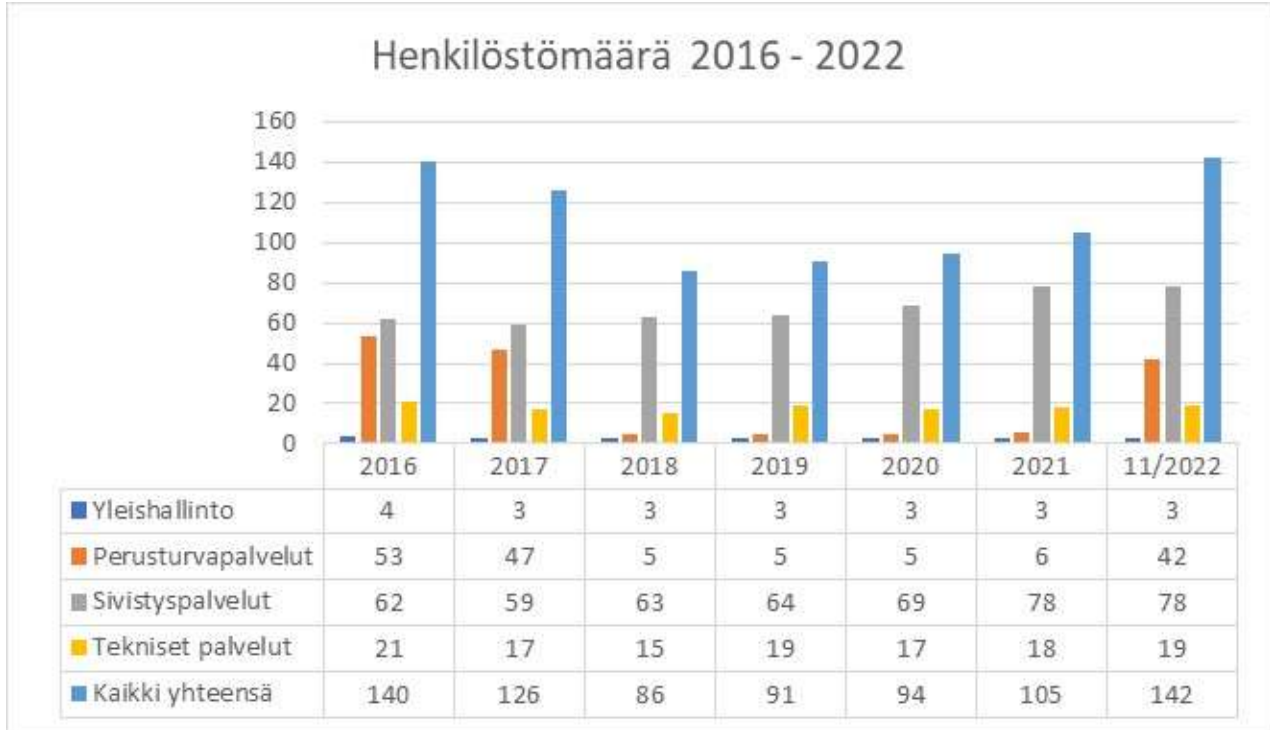
1.3. Henkilöstö

Henkilöstön määrä muuttui Lumijoella väliaikaisesti 1.6.2022, kun sote-palveluiden henkilöstö siirtyi takaisin kunnan palvelukseen kunnan ja palveluntuottajan välisen sopimuksen päättyessä. Vuoden 2023 alussa sote-henkilöstö siirtyi edelleen hyvinvointialueen palvelukseen. Vuoden 2022 marraskuun lopun tilanteessa, henkilöstön määrä on yhteensä 142, joista 116 on vakinaisia ja 26 määräaikaisia.

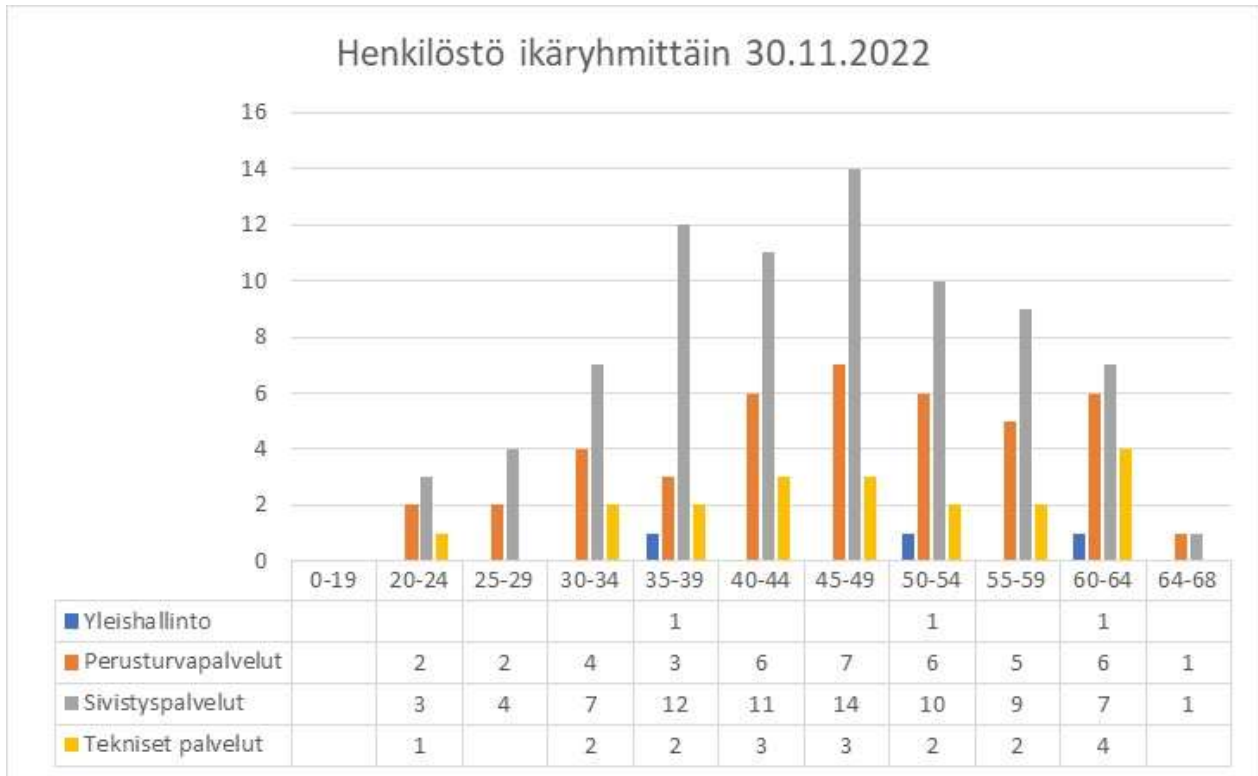
Henkilöstö 30.11.2022	Vakinainen	Määräaikainen	Kaikki yhteensä
Yleishallinto	3		3
Perusturvapalvelut	37	5	42
Sivistyspalvelut	61	17	78
Tekniset palvelut	15	4	19
Kaikki yhteensä	116	26	142

Suurin henkilöstön määrä on sivistys ja hyvinvointi -toimialalla, jossa on 54,93 % koko kunnan henkilöstön määrästä. Toiseksi suurin oli perusturvan toimiala ja kolmanneksi on kehitys- ja elinvoima, jossa henkilöstömäärä 13,38 %.

Henkilöstöstä on naisia 86,6 % (ed. vuonna 86,7 %) ja miehiä 13,4 % (13,3 %). Henkilöstön keski-ikä on 45,5 vuotta.

Talousarvion valmistelun yhteydessä on laadittu kunnan toimialoittainen henkilöstösuunnitelma. Talousarvioon on sisällytetty henkilöstökulut lautakunnittain seuraavien henkilöstösuunnitelmien mukaisesti.

YLEISHALLINNON HENKILÖSTÖSUUNNITELMA VUOSILLE 2021 – 2025

YLEISHALLINTO	2021	2022	2023	2024	2025
Kunnanjohtaja	1	1	1	1	1
Arkisto- ja palvelusihteeri	0,8	0,8	1	1	1
Palvelusihteeri			1	1	1
Talous- ja hallintojohtaja	1	1	1	1	1
Viestintä- ja markkinointiasiantuntija			1		
Työllisyys- ja maahanmuuttokoordinaattori			1	1	1
Yhteensä	2,8	2,8	6	5	5
ERO ed. vuoteen		0	3,2	-1	0

Yleishallinnon arkisto- ja palvelusihteerin palkkamenoista on sisällytetty 20 % kehitys ja elinvoima -lautakunnan talousarvioon. Talousarvioon on sisällytetty markkinointi- ja viestinnän henkilöstöresurssi yleishallinnon toimialalle sekä siirtyvänä työllisyys- ja maahanmuuttokoordinaattori.

Lumijoki
Arjen luksusta

Palvelusihteerin palkkamenoista on sisällytetty 20 % yleishallintoon, 40 % kehitys- ja elinvoimalautakunnan talousarvioon sekä 40 % sivistys- ja hyvinvointilautakunnan talousarvioon.

SIVISTYS JA HYVINVOINNIN HENKILÖSTÖSUUNNITELMA VUOSILLE 2021 – 2025					
SIVISTYS JA HYVINVOINTI	2021	2022	2023	2024	2025
OPETUSTOIMI					
Sivistystoimen palvelut					
Koulusihteeri	1	1	1	1	1
Peruskoulun rehtori	1	1	1	1	1
Peruskoulun apulaisrehtori	0	0	0	0,5	1
Peruskoulu					
Koulunkäynninohjaaja	12	12	14	14	14
Erityisluokanopettaja	1	1	2	2	2
Erityisopettaja tuntiohjaaja	2	2	1,4	1,5	1
Erityisopettaja	2	2	2	2	2
Esiluokanopettaja	2	2	2	2	2
Peruskoulun luokanopettaja	12	12	12	12	12
Lehtori	3	3	3	3	3
Opinto-ohjaaja	0	0	0	0,4	1
Tuntiohjaaja (päätoim.)	7	7	7	6,6	6
VAPAA-AIKA JA KULTTUURITOIMI					
Nuoriso					
Vapaa-aikatoimen ohjaaja	1	1	1	1	1
Etsivä nuorisotyöntekijä	1	1	1	1	1
Liikuntaneuvoja-ohjaaja			1		
Kulttuuri					
Kirjasto- ja kulttuuritoimen johtaja	1	1	1	1	1
Kirjastos sihteeri	1	1	1	1	1
VARHAISKASVATUS					
Varhaiskasvatusjohtaja	1	1	1	1	1
Päiväkodin apulaisjohtaja	0	1	1	1	1
Kiertävä lastenhoitaja	1	2	2	2	2
Perhepäivähoitaja päiväkodissa	2	1	1	0	0
Lastenhoitaja ryhmäperhepäivähoidossa	0	3	0	0	0
Varhaiskasvatuksen lastenhoitaja	8	9	12	12	12
Varhaiskasvatuksen opettaja	6	5	7	7	7
Varhaiskasvatuksen avustaja			3	3	3
Varhaiskasvatuksen erityisopettaja			1	1	1
Yhteensä	65	69	78,4	77	77
ERO ed. vuoteen	2	4	9,4	-1,4	0

Vuonna 2022 oppilaiden tuen tarve on edelleen pysynyt korkealla. Vuonna 2023 opetustoimessa jatketaan 7–9 lk. erityisen tuen pienryhmien toimintaa (määräaikainen erityisopetuksen tuntiopettaja). Koulukuraattori siirtyy hyvinvointialueen palvelukseen. Henkilöstösuunnitelman on sisällytetty resurssiopettaja 7–9-luokkien samanaikaisopetukseen ja sijaisuuksien hoitamiseen. Lisäksi koulunkäynninohjaajien resurssia on lisätty.

Liikuntatoimeen varataan vuosille 2023-2024 talousarvioesitykseen määräraha määräaikaisen liikunta- ja hyvinvointikoordinaattorin palkkaamiseksi.

KEHITYS JA ELINVOIMAN HENKILÖSTÖSUUNNITELMA VUOSILLE 2021 – 2025

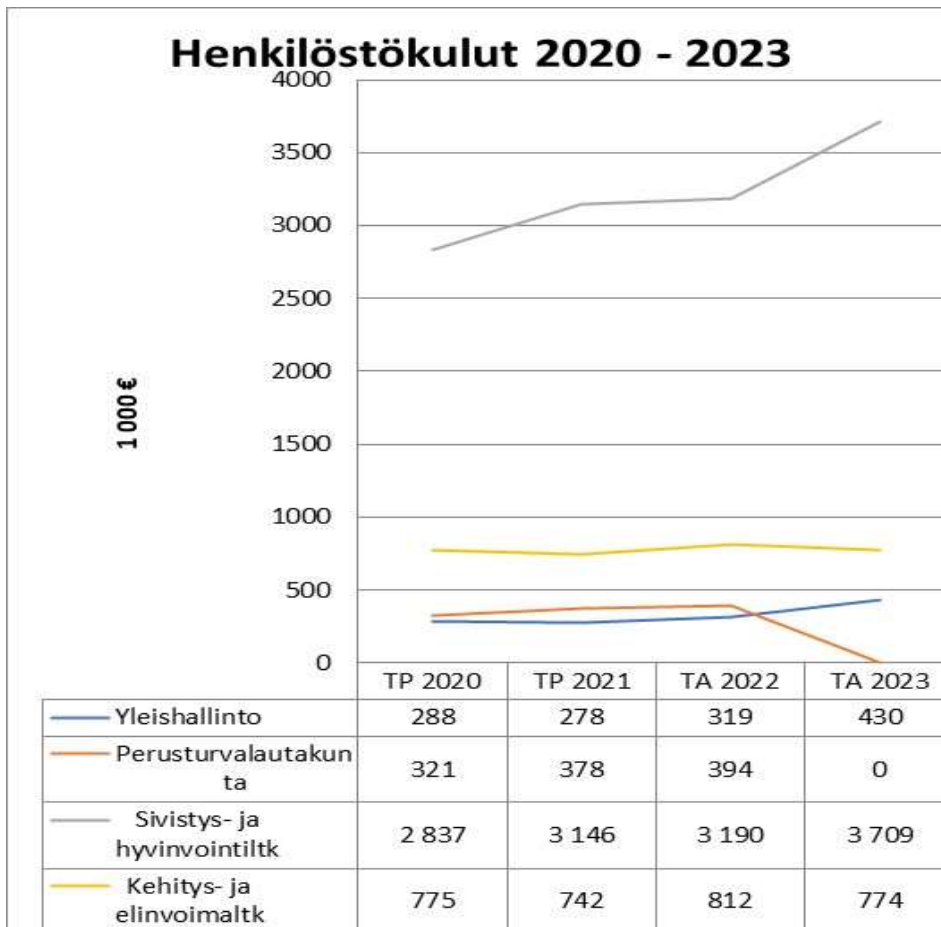
KEHITYS JA ELINVOIMA	2021	2022	2023	2024	2025
TOIMITILAPALVELUT					
Toimitilapalvelut					
MUUT PALVELUT					
Virkistysalueet					
Kunnan yhteisten alueiden hoitaja	0,5	0	1	1	1
Suunnittelu					
Kunnaninsinööri	1	1	1	1	1
TUKIPALVELUT					
Ateriapalvelut					
Ruokahuolto- ja siivospäällikkö	1	1	1	1	1
Ravitsemistyöntekijä	1	1	1	1	1
Siivooja-keittiöapulainen	1,25	1,25	1,25	1,25	1,25
Kiinteistöhoitopalvelut					
Kiinteistöpäällikkö	1	1	1	1	1
Remonttimies	0,75				
Kesätyöntekijät	0,66	0,66	0,66	0,66	0,66
Kiinteistöhoitaja	3,33	3	3	3	3
Projektihenkilö (Kiinteistöveroselvitys)		1	0,25		
Puhtaanapitopalvelut					
Siivooja	4,52	4,52	3,52	3,52	3,52
Siivooja-keittiöapulainen	2,3	2,3	2,7	3,1	3,1
Siivooja-keittiöapulainen (oppisop.koulutus)	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25
Yhteensä	17,56	16,98	16,63	16,78	16,78
ERO ed. vuoteen		-0,58	-0,35	0,15	0
KUNTA yhteensä	89,66	92,08	97,91	91,98	90,98
ERO ed. vuoteen		2,42	5,83	-5,93	-1

Toimialojen henkilöstösuunnitelmiin on sisällytetty hallitusohjelmaan sisältyneiden uusien tai laajentuneiden tehtävien mukainen henkilöstöresurssi. Lisäksi henkilöstösuunnitelmissa on huomioitu kunkin toimialan tarve. Vuoden 2020 keväällä alkanut koronaepidemia ja epidemian jatkuminen vaikuttaa edelleen henkilöstöresursointiin.

Henkilöstökulut tulosalueittain v 2020 alk

Henkilöstökulut 1000 e	TP 2020	TP 2021	TA 2022	TA 2023
Yleishallinto	288	278	319	430
Perusturvalautakunta	321	378	394	0
Sivistys- ja hyvinvointiltk	2 837	3 146	3 190	3 709
Kehitys- ja elinvoimalk	775	742	812	774
Yhteensä	4 222	4 544	4 715	4 913

1.4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Lumijoen kunnalla on hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen käytännön työvälineenä sähköinen hyvinvointikertomus, jota on päivitettävä valtuustokausittain. Sosiaali- ja terveydenhuollossa monipuolisin valtakunnallisin kyselyin ja tilastoinnein kerättävät toiminta- ja taloustiedot muodostavat tietopankin, josta kunnat saavat oman kunnan ja kuntalaisten tiedoista koottuja muuttujia/indikaattoreita hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen suunnitelmiin ja toteutukseen.

Hyvinvoinnin edistäminen jää yhdeksi kunnan merkittäväksi tehtäväksi, kun sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueelle. Hyvinvointikertomuksesta ja -suunnitelmasta tulee aiempaa tärkeämpi työkalu hyvinvointitehtävien hoidossa ja seurannassa.

Yhteistyön rajapintoja valmistellaan hyvinvointialueen ja kuntien kesken.

1.5. Sisäinen valvonta ja riskien hallinta

Sisäinen valvonta ja riskienhallinta on osa kunnan johtamisjärjestelmää, toimintaa ja toiminnan suunnittelua, päätöksentekoa sekä toiminnan arviointia. Sisäinen valvonta on kunnan johdon ja hallinnon työväline, jonka avulla arvioidaan asetettujen tavoitteiden toteutumista, toimintaprosesseja ja toiminnan riskejä. Valvonnan tarkoituksena on edistää organisaation tehokasta johtamista, riskien hallintaa ja toiminnan tuloksellisuuden arviointia.

Riskienhallinta kuuluu sisäiseen valvontaan, mutta se on mainittu laissa erikseen sen jatkuvasti kasvavan merkityksen vuoksi. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen perustuu kunnan perustehtävään, toimintaympäristön analysointiin, kuntastrategiaan sekä sen toiminnan ja talouden tavoitteisiin. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että kunnalle asetetut tavoitteet saavutetaan ja että toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Riskienhallinta sisältää kunnan tavoitteita uhkaavien riskien tunnistamisen, arvioinnin ja priorisoinnin sekä tuloksellisen hallinnan.

Kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista (Kuntalaki 14 §). Kunnanhallitus vastaa riskienhallinnan järjestämisestä sekä kunnan sisäisestä valvonnan huolehtimisesta (Kuntalaki 39 §). Lisäksi kaikki ne toimielimet ja viranhaltijat, joille on annettu toimivaltaa kunnan varojen käytössä ja jotka toimivat viranomaisina, vastaavat sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteuttamisesta. Sisäisen valvonnan toteuttamis- ja valvontavastuu on kunnanjohtajalla.

Riskienhallinta on ohjeistettu kunnan hallintosäännössä ja on osa kunnan sisäistä valvontaa. Tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta sekä toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä.

Hallintosäännössä annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- 1) hallinnon ja toiminnan järjestämiseen liittyvistä seuraavista asioista:
 - a) toimielimistä ja johtamisesta;
 - b) kunnanhallituksen puheenjohtajan tehtävistä;
 - c) henkilöstöorganisaatiosta;

- d) taloudenhoidosta;
- e) hallinnon ja talouden tarkastuksesta;
- f) sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnasta;

Lumijoen kunnan valvonta järjestetään niin, että kunnan perustehtävissä varmistetaan ulkoisen ja sisäisen valvonnan toimivuus. Ulkoinen valvonta järjestetään johdosta riippumattomaksi. Ulkoisesta valvonnasta vastaavat tarkastuslautakunta ja tilintarkastajayhteisö. Sisäinen valvonta on osa johtamista sekä kunkin meidän tehtäviämme.

Lumijoen kunnan riskienhallintaprosessissa lautakunnat, johtoryhmä ym. toimielimet tunnistavat, arvioivat ja priorisoivat vuosittain toimintaansa liittyvät keskeisimmät riskit. Merkittävistä riskeistä raportoidaan tilinpäätöksen yhteydessä maaliskuun loppuun mennessä.

Riskienhallintaprosessi perustuu

1. riskin tunnistamiseen ja kuvaamiseen
2. riskin toteutumisen vaikutusarviointiin (merkittävyyteen) ja riskin toteutumisen todennäköisyyteen
3. mahdollisuuden hallita riskiä eri menetelmillä (valvonta)
4. riskeistä raportointiin ja riskien seurantaan.

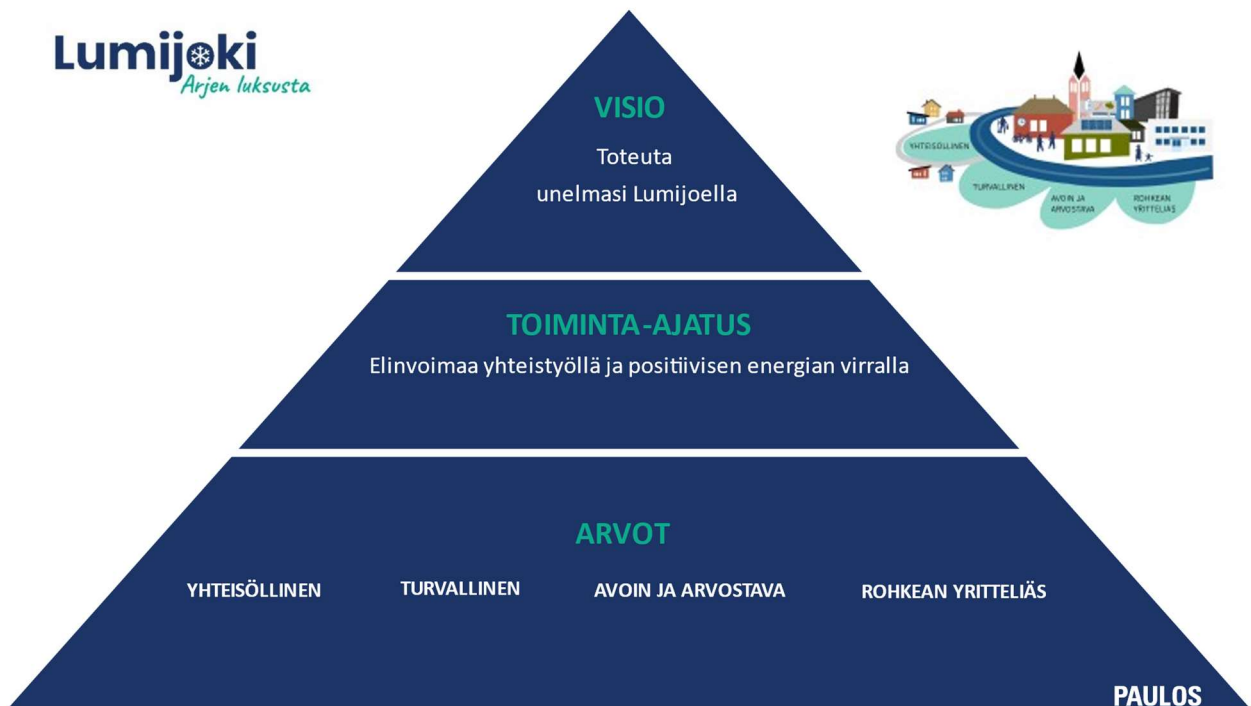
Kunnan ja kuntakonsernin riskit voidaan jakaa esimerkiksi strategisiin riskeihin, toiminnallisiin riskeihin, taloudellisiin riskeihin ja omaisuusriskeihin. Osa riskeistä on kunnan ja kuntakonsernin sisäisiä ja osa ulkoapäin tulevia. Riskit voivat toteutuessaan vaikuttaa kunnan asemaan, talouteen, palvelukykyyn, työvoiman saatavuuteen ja yleiseen kilpailukykyyn asukkaista ja yrityksistä.

Kunnan toiminnassa on tunnistettu useita riskitekijöitä. Henkilöstöriski on yksi merkittävä tekijä Lumijoella, kun viranhaltijamäärä lakisääteisten tehtävien hoitoon on pieni ja tehtäväkokonaisuudet hyvin laajoja. Pätevän henkilöstön saatavuus avoimiksi tuleviin tehtäviin on haastavaa.

Valtuusto on 29.5.2017 (§ 43) hyväksynyt Lumijoen kunnan hallintosäännön, jossa määritellään mm. kunnan organisaatio, keskeisimpien tehtävien hoito sekä toimivallan jako 1.6.2017 alkaen. Hallintosäännön 9 luku sisältää sisäisen valvonnan ja riskien hallinnon tehtävät ja vastuut Kuntalain (410/2015) 90 §:ssä säädetyn hallintosäännön sisällön mukaisesti. Hallintosääntöön on tehty tarvittavat muutokset vuosien aikana, ja hyvinvointialueiden toiminnan käynnistyminen edellyttää jälleen säännön perusteellisempaa päivitystyötä myös riskienhallinnan näkökulmasta.

2. TOTEUTA UNELMASI LUMIJOELLA 2025 -STRATEGIA

3. TAVOITTEIDEN ASETTAMINEN KONSERNIJOHDOLLE JA KUNNAN EDUSTAJILLE TYTÄRYHTEISÖISSÄ

Lumijoen kuntakonserniin kuuluvat Kiinteistö Oy Lumijoen Kartano ja Lumijoen Vesi Oy. Valtuuston tulee asettaa konserniyhtiölle toiminnallisia ja määrällisiä tavoitteita ja päättää kunnassa toteutettavasta konsernivalvonnasta. Lumijoen kunnan konserniohje on päivitetty vuonna 2012. Konserniohjeen päivitystyö on kesken.

Kiinteistö Oy Lumijoen Kartanon tehtävänä on kuntakonsernin johdon ohjeiden mukaan hoitaa vuokra-asuntotoimintaa niin, että toiminta tuottaa kulunsa velkaantumatta ja asuntojen arvo säilyy. Huonokuntoisempia vuokra-asuntoja pyritään korvaamaan uudisrakentamisella.

Lumijoen Vesi Oy:n tehtävänä on turvata kuntalaisille laadukkaan ja hinnaltaan kilpailukykyisen puhtaan veden saatavuuden ja jäteveden käsittelyn hoitamisen.

Tytäryhtiöt toimivat osinkoa jakamattomina yhtiöinä.

4. TALOUSARVION RAKENNE, SITOVUUS JA SEURANTA

Kuntalain 110 §:n mukaan kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Talousarvio on valtuuston tärkein toiminnan ja talouden ohjauksen väline. Talousarvio on kunnanvaltuuston tahto siitä, miten kunnassa käytettävät resurssit jaetaan toimialojen kesken. Talousarvio on laadittava siten, että edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarvio tulee muodostua kunnanhallituksen ja viime kädessä valtuuston näkemysten mukaiseksi strategiaa toteuttavaksi ja tukevaksi suunnitelmaksi.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Talousarviolla ja taloussuunnitelmalla on kaksi näkökulmaa, jotka määräävät suunnitelmien rakenteen. Nämä näkökulmat ovat

a) kokonaistalouden näkökulma

- tuloslaskelmaosa
- rahoitusosa

b) toiminnan ohjauksen näkökulma

- käyttötalousosa
- investointiosa

Talousarvio jakaantuu käyttötalous- ja tuloslaskelmaosaan sekä investointi- ja rahoitusosaan.

Taloussuunnitelmaosat:

Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa

Käyttötalousosassa kunnanvaltuusto asettaa toimielin- ja tehtäväkohtaisesti toiminnalliset tavoitteet sekä osoittaa tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menoihin, korko- ja muihin menoihin sekä poistoihin ja arvonalennuksiin.

Investointi- ja rahoitusosa

Investointiosassa osoitetaan hankekohtaiset määrärahat ja tuloarviot. Investointimenot ja – tulot budjetoidaan arvioitun rahankäytön ja tulokertymän mukaan.

Rahoitusosassa osoitetaan, miten talousarvio vaikuttaa kunnan maksuvalmiuteen, miten paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin, miten rahoitustarve katetaan ja kuinka suuri on rahoitusjäämä ja kuinka se katetaan.

Käyttösuunnitelmat

Kunnanvaltuusto hyväksyy vuosittain talousarviossa toimielimelle toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Talousarviossa osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Kunnanhallitus ja lautakunnat hyväksyvät talousarvioon perustuvat käyttösuunnitelmat, joilla toteutetaan talousarviota. Investointiosa jaetaan eri hankkeille ja kohteille hankesuunnitelmalla.

Lumijoen kunnan hallintosääntöön (luku 8) sisältyvät säädökset talousarvion ja taloussuunnitelman valmistelusta, täytäntöönpanosta, sitovuudesta sekä talousarvioon tehtävistä muutoksista.

4.1. Sitovuus ja talousarvion seuranta

Talousarviosta päättäessään valtuusto määrittelee, mitkä ovat valtuuston sitovina hyväksymät toiminnan tavoitteet. Talousarvion käyttötalousosaan sisällytetään tavoitteiden edellyttämät määrärahat. Valtuuston nähden sitova taso on **lautakunnan bruttotulot ja -menot**.

Lumijoen kunnan käyttötalousoosan rakenne on seuraava (sisältää myös lautakuntien raportointitason):

1. Yleishallinto

2. Sivistys ja hyvinvointi

- Opetustoimi
- Vapaa-aika ja kulttuuri
- Varhaiskasvatus

3. Kehitys ja elinvoima

- Toimitilapalvelut
- Muut palvelut
- Tukipalvelut

Vuoden 2023 talousarvion määrärahojen sitovuus ulkoisin bruttomenoin ja tuloin

Valtuustoon nähden käyttötaloudessa ovat sitovia seuraavat määrärahat euroa

Yleishallinto	Menot	-1 018 313
	Tulot	39 000
Sivistys- ja hyvinvointiltk	Menot	-4 707 327
	Tulot	239 500
Kehitys- ja elinvoimalk	Menot	-2 251 972
	Tulot	631 537
Yhteensä	Menot	-7 977 612
	Tulot	910 037

Investointiosan tulo- ja menomäärärahat ovat sitovia hanketasolla. Vastuu investointihankkeiden määrärahojen riittävyydestä on lautakunnan johtavalla viranhaltijalla.

Tuloslaskelmaosan tulo- ja menomäärärahat ovat ohjeellisia.

Rahoitusosan tulo- ja menomäärärahat ovat ohjeellisia lukuun ottamatta pitkäaikaisten lainojen lyhennys- ja lisäysmäärärahoja, joita ei saa ylittää ilman valtuuston päätöstä.

Sitovuustaso Valtuuston nähdn	Sit. *)	Määrärahat	Tuloarviot
	B	1000 eur	1000 eur
KÄYTTÖTALOUSOSA		-7 978	910
Yleishallinto	B	-1 018	39
Sivistys- ja hyvinvointi	B	-4 707	240
Kehitys- ja elinvoima	B	-2 252	632
TULOSLASKELMAOSA			7 783
Verotulot	B		3 418
Valtionosuudet	B		4 359
Korkotulot	B		1
Muut rahoitustulot	B		5
Korkokulut	B	-50	
Muut rahoituskulut	B	-2	
INVESTOINTIOSA		-2 590	20
Yleishallinto			
Osakkeet	B	0	0
Asunto-osakkeet (Kerrostalohanke)	B	-50	
Tonttimaat	B	-50	20
Kaavoitus	B	-50	
Ruutikankaan kehittäminen	B	-150	
Kehitys- ja elinvoima ltk			
Kevenliikenteen väylien rakentaminen	B	-120	
Uuden kaava-alueen rakentaminen	B	-160	
Ristitien silta	B	-100	
Luontotien kunnostus (sis.korj. suunnittelu)	B	-250	
Virkistysalueiden kehittäminen	B	-80	
Kiinteistökorjaukset	B	-140	
Varjakan laitureiden kunnostus	B	-30	
Koulun piha-alueen viiht.parantaminen	B	-80	
Päiväkodin uudisrakentaminen	B	-740	
Hyvinvointikeskus	B	-590	
RAHOITUSOSA		-900	1 000
Pit.aik.lainojen lis.	B	0	1 500
Pitkäaik.lain väh	B	-900	0
Lyhytaik. lainojen muutos	B	0	-500
Yhteensä		-11 518	9 713

*) B=bruttomääräraha/-tuloarvio, N= nettomääräraha/-tuloarvio

Talousarvioon tehtävistä muutoksista päättää kunnanvaltuusto. Määräraha on valtuuston toimielimelle (lautakunta) antama euromäärältään ja käyttötarkoitukseltaan rajattu valtuutus varojen käyttämiseen.

Toimielimellä on valtuutus käyttää sille talousarviossa osoitettu määräraha määrättyyn käyttötarkoitukseen tai määrätyn tavoitteen toteuttamiseen. Toimielin ei saa ylittää sille talousarviossa osoitettua määrärahaa. Jos määräraha osoittautuu riittämättömäksi, talousarviota muutetaan. Muutoksen yhteydessä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Toisaalta toimielin ei ole velvollinen käyttämään määrärahaa

kokonaisuudessaan, jos toiminnalle asetetut tavoitteet muutoin saavutetaan tai määrärahan käyttötarkoitus muutoin toteutuu.

Kunnan tuloarviot ovat paitsi tavoitteellisia myös velvoittavia. Tuloarvio on valtuuston asettama tulotavoite, jonka olennainen alittuminen todennäköisesti vaikuttaa rahoituksen perusteisiin talousarviossa. Jos esimerkiksi merkittävä tuloerä, kuten verotulo, valtionosuus tai käyttöomaisuuden myynti, on jäämässä olennaisilta osin toteutumatta, on rahoitustarpeen kattamiseen osoitettava kate muulla tulo- tai pääomarahoituksella tai menojen karsimisella.

Lautakuntien johtavilla viranhaltijoilla on oikeus tehdä lautakunnan tulosalueiden välillä tulo- ja menomäärärahojen muutoksia, mikäli ne eivät muuta lautakuntatason bruttotuloja ja -menoja. Jos määrärahat ylittävät, on talousarviota muutettava. Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä valtuustolle siten, että **valtuusto ehtii käsitellä muutosehdotukset talousarviovuoden aikana**. Määrärahan muutosesityksessä on selvitettävä myös muutoksen vaikutus toiminnan tavoitteisiin ja tuloarvioihin sekä määrärahoihin. Valtuusto päättää toimielinten määrärahojen ja tavoitteiden muutoksista, kun organisaatiota muutetaan talousarviovuoden aikana.

Talousarvion seuranta

Talousarvion toteuma raportoidaan kuukausittain kunnanhallitukselle. Lisäksi toteuma tuodaan valtuustolle tiedoksi kokousaikataulun mukaisesti. Talousarvio edellyttää lautakunnilta sekä niiden alaisilta tulosalueilta säännöllistä talousarvion seurantaa. Lautakunnat tuovat tiedoksi talousseurannan mahdolliset poikkeamat kunnan johtoryhmässä.

Kuntien ja kuntayhtymien taloustietojen raportointi Valtiokonttoriin on käynnistynyt 2021 alussa. Aikaisemmin taloustiedot on raportoitu Tilastokeskukselle. Vuodesta 2021 kunnilla ja kuntayhtymillä tulee olemaan 5 eri raportointikokonaisuutta raportoitavanaan, joista yksi on neljännesvuosiraportointi tilanteesta 31.3., 30.6., 30.9. ja 31.12.

Valtuutus lainanottoon

Valtuusto oikeuttaa kunnanjohtajan sekä talous- ja hallintojohtajan nostamaan tilapäisluottoa enintään 4 milj. euroa (päättös kuntatodistusten liikkeelle laskemisesta valtuuston päättämän limiitin puitteissa) kunnan maksuvalmiuden turvaamiseksi. Lisäksi valtuusto oikeuttaa hallintosäännön mukaisesti kunnanjohtajan sekä talous- ja hallintojohtajan ottamaan kunnanhallituksen päätöksellä uutta pitkäaikaista lainaa enintään rahoituslaskelmassa osoitetun/vahvistetun pitkäaikaisten lainojen lisäyksen mukaisesti.

5. TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulorahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tilikauden tuloksen muodostuminen kuvataan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla.

TULOSLASKELMA (ulkoinen)	TP 2021	TA 2022	TA 2023	Muutos EUR	Muutos%	TTS 2024	TTS 2025	Muutos%
	€	€	€	TA22/TA23	TA22/TA23	1 000 €	1 000 €	TA23/TA24
				€	%			%
Toimintatulot	935 549	631 212	910 037	278 825	44,2 %	935	923	2,7 %
Myyntituotot	256 508	253 562	196 887	-56 675	-22,4 %	197	197	
Maksutuotot	172 369	146 500	143 000	-3 500	-2,4 %	143	143	
Tuet ja avustukset	331 705	51 000	46 000	-5 000	-9,8 %	56	44	
Vuokratuotot	146 553	156 150	490 150	334 000	213,9 %	505	505	
Muut toimintatuotot	28 414	24 000	34 000	10 000	41,7 %	34	34	
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0			0	0	
Toimintamenot	-12 746 474	-12 880 786	-7 977 612	-4 903 174	-38,1 %	-8 013	-7 999	0,4 %
Henkilöstömenot	-4 544 700	-4 715 096	-4 913 120	198 024	4,2 %	-5 061	-5 048	
Palvelujen ostot	-7 054 748	-7 009 590	-1 509 620	-5 499 970	-78,5 %	-1 469	-1 468	
Aineet ja tarvikkeet	-792 662	-722 910	-987 612	264 702	36,6 %	-989	-989	
Avustukset	-260 630	-318 400	-343 400	25 000	7,9 %	-363	-363	
Vuokrat	-77 734	-103 690	-106 990	3 300	3,2 %	-107	-107	
Muut toimintakulut	-16 000	-11 100	-116 870	105 770	952,9 %	-24	-24	
Toimintakate	-11 810 925	-12 249 574	-7 067 575	-4 624 349	-42,3 %	-7 078	-7 076	0,1 %
Verotulot	6 331 692	6 060 000	3 418 000	-2 642 000	-43,6 %	3 324	3 408	-2,8 %
Valtionosuudet	6 632 979	6 985 000	4 358 762	-2 626 238	-37,6 %	4 000	3 900	-8,2 %
Rahoitustulot ja -menot	-12 790	-36 000	-46 000	10 000	27,8 %	-53	-53	
Korkotuotot	1 880	1 000	1 000			5	5	
Muut rahoitustuotot	5 750	5 000	5 000			5	5	
Korkokulut	-20 355	-40 000	-50 000			-60	-60	
Muut rahoituskulut	-65	-2 000	-2 000			-3	-3	
VUOSIKATE	1 140 956	759 426	663 187	-96 239	-12,7 %	193	179	-70,9 %
Poistot ja arvonalennukset								
Suunnitelman mukaiset poistot	-805 029	-501 000	-613 000	112 000	22,4 %	-944	-946	54,0 %
Arvonalentumiset								
TILIKAUDEN TULOS	335 927	258 426	50 187	15 761	-80,6 %	-751	-767	-1596,4 %
Poistoeron lis.-/väh. +	85 116	85 000	45 000					
Varausten lis.-/väh.+	-300 000							
Rahastojen lis.-/väh +								
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	121 043	343 426	95 187	15 761	-72,3 %	-751	-767	-889,0 %
Tavoitteet ja tunnusluvut								
Toimintatulot/Toimintamenot, %	7,3	4,9	11,4			11,7	11,5	
Vuosikate/Poistot, %	141,7	151,6	108,2			20,4	18,9	
Vuosikate €/asukas	565	375	325			94	87	
Kertynyt yli-/alijäämä	671 748	1 015 174	1 110 361			359	-407	
Kertynyt yli-/alijäämä, €/asukas	333	501	544			175	-198	
Asukasmäärä vuoden lopussa	2018	2027	2040			2050	2060	

Toimintatulot

Lumijoen kunnan toimintatuotot vuonna 2023 ovat reilu 910 t euroa. Toimintatuotot nousevat noin 279 t euroa (+44,2 %) vuoden 2022 talousarvioon verrattuna.

Kunnan kiinteistöpalveluiden myynti Kiinteistö Oy Lumijoen Kartanolle sekä Lumijoen Vesi Oy:lle on kohdistettu vuoden 2021 alusta alkaen myyntituottoihin (aikaisemmin Muut toimintatuotot).

Toimintamenot

Lumijoen kunnan ulkoiset toimintakulut vuonna 2023 ovat vajaa 8 milj. euroa. Toimintakulut laskevat noin 4,9 milj. euroa (-38,1 %) vuoden 2022 talousarvioon verrattuna.

Henkilöstökulut

Kunta-alan uudet sopimukset ovat voimassa on 1.5.2022–30.4.2025. Kolmen vuoden sopimuskaudella työvoimakustannukset nousevat korkoa korolle laskien keskimäärin 8,79 prosenttia. Kustannukset nousevat vuonna 2022 keskimäärin 1,76 prosenttia eli noin 392 miljoonaa euroa, vuonna 2023 kustannukset nousevat keskimäärin vähintään 3,05 prosenttia (noin 691 miljoonaa euroa) ja vuonna 2024 keskimäärin vähintään 3,11 prosenttia (noin 725 miljoonaa euroa).

Sopimuskorotukset on huomioitu Lumijoen talousarviossa.

Lumijoen kunnan henkilöstökulut vuonna 2023 ovat noin 4,9 milj. euroa. Henkilöstökulut kasvavat vuoden 2022 talousarvioon verrattuna noin 200 t euroa (+ 4,2 %). Henkilöstökulujen nousu johtuu pääasiallisesti lautakuntien henkilöstöresurssiin tulevista määräaikaisista lisäyksistä tai toiminnan vakinaistamisesta sekä sopimuskorotuksista.

Toimintakate

Toimintakate ilmoittaa, kuinka paljon toimintamenoista jää katettavaksi verorahoituksella ja valtionosuuksilla. Toimintakate laskee vuonna 2023 noin 4,6 milj. euroa (-42,3 %) vuoden 2022 talousarvioon verrattuna.

Verotulot

Kuntaliiton marraskuun 2022 verotulojen ennustekehikon mukaan Lumijoen kunnan vuoden 2023 verotulot laskevat -43,6 % vuoteen 2022 verrattuna. Kuntaliiton ennustekehikossa on huomioitu kansalliset tekijät, joiden lisäksi kunnan talousarvioon verotulot tulee arvioida kunnan omien, paikallisten tekijöiden mukaisina. Lumijoen kunnan talousarvioon verotulot on arvioitu hyvin varovaisesti, ennustetta alhaisempina. Yksittäisinä, verotuloihin merkittävästi vaikuttavina, ovat väestötekijät.

Verotulot 1000 e	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TTS 2024	TTS 2025
Kunnallisvero	5 765	5 600	2 920		
Yhteisövero	259	170	190		
Kiinteistövero	308	290	308		
Verotulot yhteensä	6 332	6 060	3 418	3 324	3 409
Muutos %		-4,3	-43,6	-2,8	2,6

Kunnanvaltuuston 14.11.2022 päätöksellä kunnan tuloveroprosentti vuonna 2023 on 8,36 %.

Kiinteistöveron tuotto Lumijoella koostuu suurimmalta osin vakituisten asuntojen verokertymästä. Vuoden 2023 ennuste kiinteistöverokertymälle on voimassa olevilla prosenteilla 308 000 euroa.

Lumijoen kunnan veroprosentit, %	2023	2022	2021	2020	2019	2018
Tuloveroprosentti	8,36	21,00	21,00	21,00	21,00	21,00
Kiinteistöveroprosentit						
Yleinen kiinteistövero	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95	0,95
Vakituinen asuinrakennus	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50	0,50
Muut asuinrakennukset kuin vakituiset	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15	1,15
Yleishyödylliset yhteisöt	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Eräiden laitosten vero	3,00	3,00				

Valtionosuudet

Kunnan valtionosuus koostuu kahdesta osasta, kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (VM) ja opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusrahoituksesta (OKM).

Kuntaliiton ennakkollisten valtionosuuslaskelmien (18.11.2022) mukaan kuntien valtionosuudet ovat valtion vuoden 2023 talousarvioesityksessä yhteensä 5,4 mrd. euroa, mikä on noin 7,5 mrd. euroa vähemmän kuin vuoden 2022 varsinaisessa talousarviossa. Aleneminen johtuu pääasiassa sote-uudistuksesta. Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti laskee 1,50 prosenttiyksiköllä 23,59 prosentista 22,09 prosenttiin. Valtionosuusprosentin laskua selittävät pääosin vuonna 2023 käyttöön otettavat uudet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen, asukasmäärän kasvun ja syrjäisyyden lisäosat, joiden rahoitus toteutetaan valtionosuusjärjestelmän sisällä valtionosuusprosenttia pienentämällä.

Valtionosuudet 1000 e	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TTS 2024	TTS 2025
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	3 885	4 090	2 881		
Verotulojen tasaus	2 169	2 216	1 492		
Muut opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet	-326	-320	-337		
Verotulomenetysten kompensatio	906	999	322		
Valtionosuudet yhteensä	6 634	6 985	4 358	4 000	3 900
Muutos %		5,3	-37,6	-8,2	-2,5

Vuosikate

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä.

Vuoden 2023 talousarviossa vuosikate on noin 663 t euroa. Vuosikate laskee -12,7 % vuoden 2022 talousarvioon verrattuna. Vuosikate ylittää suunnitelman mukaiset poistot noin 50 t eurolla.

Poistot

Poistot on otettu talousarvioon poistoennusteen mukaisina huomioiden talousarviovuoden uudet investoinnit.

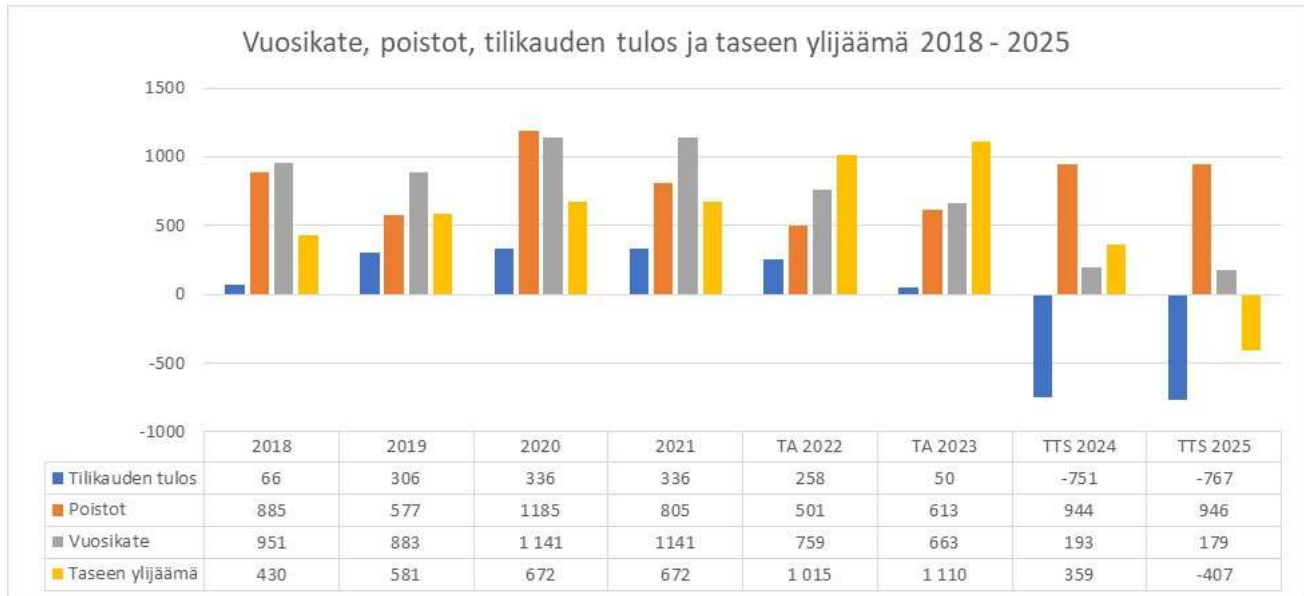
Tilikauden tulos

Talousarviossa 2023 tilikauden tulos on poistojen jälkeen positiivinen noin 50 t euroa.

Tilikauden yli-/alijäämä

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat tuloksen käsittelyeriä. Talousarviossa on huomioitu investointivaruudesta johtuvaa poistoeron muutosta. Vuoden 2023 talousarviossa tilikauden ylijäämäksi muodostuu noin 95 t euroa.

Tuloslaskelman tunnusluvut

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

$100 \times \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku osoittaa kuinka paljon käyttötalouden toimintakuluista katetaan maksu- ja myyntituotoilla.

Vuosikate prosenttia poistoista

$100 \times \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 % tai sitä suurempi, voidaan kunnan tulorahoituksen katsoa olevan riittävä tai ylijäämäinen. Kunnan talous on heikkenevä ja kunta velkaantuu, kun vuosikate on keskimääräistä poistonalaista investointia alempi. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Kertynyt ylijäämä, €/asukas

$(\text{Edellisten tilikausien yli-/alijäämä} + \text{Tilikauden yli-/alijäämä}) / \text{Asukasmäärä}$

Tunnusluvun asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää. Pitkän aikavälin tulorahoituksen tavoitearvon tulisi olla vähintään 300–400 euroa per asukas.

6. RAHOITUSOSA

Toiminnan rahoitusta voidaan tarkastella rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen toiminnan ja investointien rahavirta ja rahoituksen rahavirta eli antolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden rahavirran yhteismäärä osoittaa rahavarojen muutoksen tilikaudella. Eli miten talousarvioon kuntalain mukaan otettavien toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot, rahoitustarve, katetaan.

Myös rahoitusosataulukkaan on tuotu vuoden 2022 vahvistetun talousarvion rinnalle muutettu talousarvio, koska talousarviovuoden aikana tehdyillä muutoksilla on vaikutusta rahoitusosan rahavirtoihin sekä sen tunnuslukuihin.

Rahoitusosa	TP 2021	TA 2022	TA 2022 + MU	TA 2023	TTS 2024	TTS 2025
	€	€	€	€	1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta						
Vuosikate	1 140 956	759 426	759 426	663 187	193	179
Tuloksen korjauserät	-16 501	-20 000	-20 000	-15 000	-15	-15
Investointien rahavirta						
Investointimenot	-521 914	-3 160 000	-3 570 000	-2 590 000	-1 890	-1 530
Rahoitusosuudet investointeihin	12 400	288 000	288 000	20 000	20	20
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	17 501	50 000	50 000	50 000	50	50
Toiminnan ja investointien rahavirta	632 442	-2 082 574	-2 492 574	-1 871 813	-1 642	-1 296
Rahoituksen rahavirta						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	0	0	0	0	0	0
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	1 000 000	1 000 000	1 500 000	1 000	1 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-206 201		0	-900 000	-950	-960
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-600 000	-200 000	-200 000	-500 000	-500	-500
Oman pääoman muutokset						
Vaikutus maksuvalmiuteen	-173 759	-1 282 574	-1 692 574	-1 771 813	-2 092	-1 756
Rahavarat 31.12.	811 150	650 000	650 000	811 150	700	600
Rahavarat 1.1.	1 056 340	800 000	700 000	700 000	600	700

Tavoitteet ja tunnusluvut						
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelle	175 783	-309 649	-309 649	-502 267	-913	-1 334
Investointien tulorahoitus, %	223,9	26,4	23,1	25,8	10,3	11,9
Pääomamenojen tulorahoitus, %	159,4	26,4	23,1	19,1	6,8	7,3
Laskennallinen lainanhoitokate	1,3	1,1	1,1	1,0	0,2	0,1
Kassan riittävyys, pv	21,9	14,8	14,4	25,7	23,4	20,8

Toiminnan rahavirta osoittaa budjetoidun tulorahoituksen määrän, joka varainhoitovuonna on käytettävissä investointien rahoittamiseen, pääomasijoituksiin ja pääoman palautuksiin sekä maksuvalmiuden vahvistamiseen.

Toiminnan rahavirtaan ei sisälly budjetoitavia tuloarvioita ja määrärahoja, vaan kaikki rahavirtaan sisältyvät erät ovat siirtoja tuloslaskelmaosasta tai niiden oikaisuja. Siirtyviä erä ovat vuosikate ja satunnaiset erät.

Investointien rahavirta muodostuu investointimenojen ja niihin saatujen rahoitusosuuksien sekä pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulojen erotuksesta. Mainitut erät siirtyvät talousarvion investointiosasta, eikä niihin rahoitusosassa enää osoiteta määrärahaa tai tuloarviota. Investointiosasta siirtyvät meno- ja tuloerät esitetään rahoitusosassa bruttomääräisinä.

Rahoituksen rahavirta ja lainamäärä

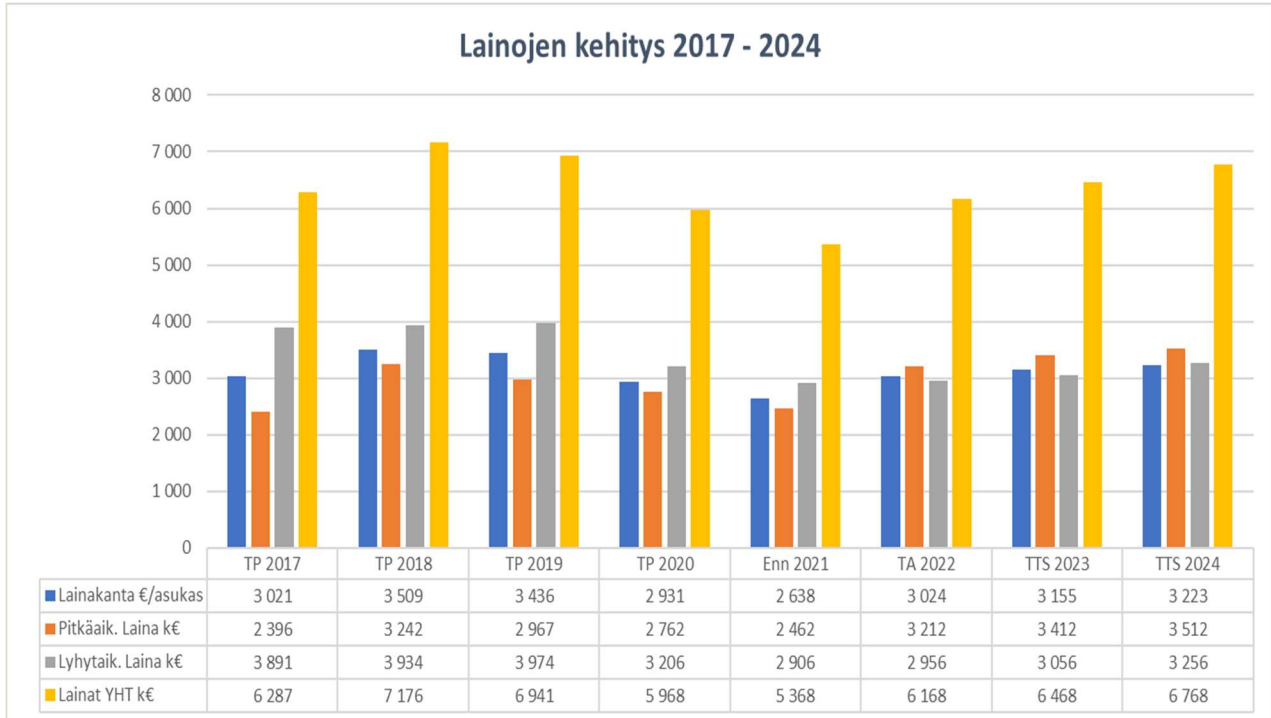
Rahoituksen rahavirtaan budjetoidaan antolainojen, lainakannan ja oman pääoman muutokset.

Lainakanta

Hallintosäännön mukaan kunnanhallitus päättää pitkäaikaisen vieraan pääoman ottamisesta valtuuston talousarviossa asettamissa rajoissa. Kunta on lyhentänyt vuonna 2022 pitkäaikaisia lainoja yhteensä noin 300 t euroa. Vuodelle 2022 valtuusto päätti 1 milj. euron pitkäaikaisen lainan ensimmäisen erän nostamisesta terveysaseman ja päiväkodin rakentamiseksi, mutta muiden investointien rahoituksesta ei erikseen päätetty, joten rahoituksessa on käytetty edelleen myös kuntatodistuskauppaa valtuuston myöntämän limiitin puitteissa. Korkotilanteen nopea muutos kuluvana vuonna edellyttää jatkossa kunnan lainarahoituksen tarkempaa analyysiä. Lainamäärä vuoden 2022 lopussa on arviolta 5,37 milj. euroa, 2.648 euroa/asukas.

Kunnassa seurataan aktiivisesti rahamarkkinoiden kehitystä. Kuluvan vuoden aikana korkokustannukset ovat pitkästä ajasta lähteneet merkittävään nousuun, joten talousarviovuonna ja suunnitelmakaudella on varauduttava lyhytaikaisten lainojen siirtämiseen pitkäaikaisiin lainoihin.

	2021	2022	2022	2023	2024	2025
Lainanotto, 1000 e	0	1 000	1 000	1 500	1 000	1 000
Lainojen lyhennykset, 1000 e	-206	0	0	-900	-950	-960
Lainamäärä, 1000 e	6 941	5 368	5 368	5 368	6 168	6 968
Lainojen korot, 1000 e	-20	-40	-40	-50	-60	-60
Lainamäärä e/asukas	3 440	2 648	2 657	2 657	3 066	3 477
Asukasmäärä	2018	2027	2020	2020	2012	2004

Rahoituslaskelman tunnusluvut

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä

= rahoituslaskelman toiminnan ja investointien rahavirta –välituloksen kertymä 5 vuodelta. Kertymä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen (alijäämäinen) määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa. Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvouden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Tilinpäätöksessä 2021 Lumijoen kunnan tunnusluku on positiivinen noin 176 t euroa.

Investointien tulorahoitusprosentti

= $100 * \text{Vuosikate} / (\text{Investointimenot} - \text{Investointien rahoitusosuudet})$

Tunnusluku osoittaa, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä. Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Tilinpäätöksessä Lumijoen investointien tulorahoitusprosentti on 223,9 %, kun se vuotta aiemmin oli 242,3 %. Talousarvio- ja suunnitelmavuosien investointiosan sekä vuosikateen suuruus vaikuttavat tulorahoitusprosenttiin.

Laskennallinen lainanhoitokate

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja. Lumijoen laskennallinen lainanhoitokate oli tilinpäätöksessä 2021 1,3. Talous- arvio- ja suunnitelmavuosien lainanhoitokate näyttää tätä alemmalta johtuen lisälainanottotarpeesta sekä lyhytaikaisten lainojen siirtämisestä pitkäaikaisiksi lainoiksi.

Kassan riittävyys

= 365 pv * Rahavarat varainhoitovuoden lopussa / Kassasta maksut varainhoitovuonna

Tunnusluku kertoo, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla.

7. KÄYTTÖTALOUSOSA HALLINTOKUNNITTAIN

KÄYTTÖTALOUS HALLINTOKUNNITTAIN

Ulkoinen + Sisäinen 1000 EUR	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
Yleishallinto					
Tulot	47	24	39	39	39
Menot	-734	-784	-1 037	-1 042	-1 048
Netto	-686	-760	-998	-1 003	-1 008
Sivistys ja hyvinvointi					
Tulot	296	253	240	241	242
Menot	-5 154	-5 124	-5 803	-5 956	-5 970
Netto	-4 858	-4 871	-5 564	-5 716	-5 728
Kehitys ja elinvoima					
Tulot	2 315	2 413	2 387	2 399	2 411
Menot	-2 644	-2 869	-2 889	-2 904	-2 920
Netto	-329	-455	-502	-505	-508
Yhteensä					
Tulot	2 658	2 690	2 666	2 679	2 692
Menot	-8 532	-8 777	-9 729	-9 903	-9 937
Netto	-5 874	-6 087	-7 063	-7 224	-7 245

Nettomenojen %-osuus (ulkoinen)	TP 2021 %	TA 2022 %	TA 2023 %	TS 2024 %	TS 2025 %
Yleishallinto	11	12	14	14	14
Sivistys- ja hyvinvointiltk	63	62	63	64	64
Kehitys- ja elinvoimalk	32	32	23	23	23
	106	106	100	100	100

7.1 Yleishallinto

Yleishallinnon toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoitteet on laadittu uuden strategian mukaisena. Uutena toimintamuotona on osallistavan budjetoinnin käyttöönotto. Talousarvioon on varattu 10 000 euron summa.

Tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit
Palvelumme ovat ennakkoluulottomia ja ketteriä	<p>Lähipalveluiden turvaaminen, elinvoimaa vahvistavien investointien toteutus</p> <p>Säännöllinen vuoropuhelu yrittäjien kanssa (aamukahvit, tilaisuudet)</p> <p>Elinkeino- ja maaseutuneuvontapalveluiden tarjoaminen</p> <p>Muutoskykyinen, ketterä, palvelu ja kehittämisestä innostunut henkilöstö</p> <p>Kunnan ja hyvinvointialueen yhdyspintatyön käynnistyminen ja keskinäisen työnjaon suunnittelu Aktiivinen sopimusten johtaminen; yhteistyö palveluiden turvaamiseksi sekä kehittämiseksi</p>	<p>Palveluiden saatavuuden ja laadun seuranta 2023-</p> <p>Kaavoitus, infran rakentaminen</p> <p>Asukasmäärään, tonttikauppaan, rakentamiseen, elinkeinotoimintaan ja työllisyyteen liittyvät tunnusluvut</p> <p>Laadullinen arviointi/ kehityskeskustelut</p> <p>Henkilökunnan pysyvyys, onnistuneet rekrytoinnit</p> <p>Asiakastyytyväisyyskyselyt, palveluntuottajien raportit, vastuunjakotaulukko ja kustannusseuranta</p> <p>Palveluntuottajien raportit/ toiminta ja kustannukset</p>
Investoimme tulevaisuuteen	<p>Kuukausittainen talouden seuranta johtoryhmässä, hallintokunnittain ja kirjalliset raportit toteumista toimielimien kokouksissa</p> <p>Aktiivinen edunvalvonta eri valmisteluryhmissä ja -vaiheissa</p> <ul style="list-style-type: none">- koulutukset- säännölliset kokoukset <p>Osallistuminen yhteistyöelimien työhön ja verkostotapaamisiin</p>	<p>Talousluvut ja ennusteet</p>

	Kuntaa kehittäviin hankkeisiin osallistuminen, rahoitusten aktiivinen hakeminen, riittävät henkilöstöresurssit toteutuksiin	
Meren ja luonnon äärellä on tilaa elää ja hengittää	<p>Hyvinvoiva kuntalainen</p> <p>Kuntakumppanuus Pohjois-Pohjanmaan Liikunta ry:n kanssa</p> <p>Myönteisen kuntakuvaan kehittäminen</p> <p>Hyvinvointia edistävät yhteiset tapahtumat</p> <p>Hyvinvointisuunnitelma ja -kertomus</p>	Hyvinvoinnin ja liikkumisen indikaattorit tilastoissa
Uudistamme ja uudistamme	<p>Uuden kuntastrategian jalkauttaminen</p> <p>Osallistava budjetointi käyttöön</p> <p>Markkinointisuunnitelman laadinta ja toteutus, brändin kirkastaminen</p> <p>Viestinnän tehostaminen eri kanavissa</p> <p>Kuntalaisten osallistumisen mahdollistavien sähköisten työkalujen käyttöönotto,</p>	<p>Strategian tavoitteiden toteutumisen arviointi luottamustoimielimissä ja toimintakertomuksessa</p> <p>Vuosikello, mediaseurannan raportit</p> <p>Luottamustoimielimien toiminnan (itse)arviointi</p> <p>Kuntalais-/asiakastyytyväisyyskyselyt ja palautteet</p>

Hallintokunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Yleishallinto					
Toimintatulot	47 383	24 000	39 000	39	39
Toimintamenot	-719 308	-765 300	-1 018 313	-1 023	-1 029
Toimintakate, ulkoinen	-671 925	-741 300	-979 313	-984	-989
Sisäiset erät					
Sisäiset vuokrat (menot)	-13 910	-18 595	-18 595	-19	-19
Sisäiset kokoustarjoilut (menot)	-470				
Toimintamenot yhteensä, u + s	-733 688	-783 895	-1 036 908	-1 042	-1 048
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-686 304	-759 895	-997 908	-1 003	-1 008
Rahoitustuotot ja -kulut	-49	0	0	0	0
Vuosikate	-686 353	-759 895	-997 908	-1 003	-1008
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 926	-40 000	-40 000	-40	-40
Tilikauden tulos	-717 279	-799 895	-1 037 908	-1 043	-1 049

7.3 Sivistys- ja hyvinvointilautakunta

Opetustoimen toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoitteet	Tehtävät	Mittarit
Palvelumme ovat ennakkoluulottomia ja ketteriä	Opiskelun tuki: Kolmiportainen tuki koko koulupolun ajan; osa-aikainen erityisopetus, pienryhmät, koulunkäynninohjaajat ja resurssiopettaja 7-9 -luokilla	Opiskelussa pärjääminen ja opintome- nestys 3-portaisen tuen toteutuminen Lumi- joen peruskoulussa
	Hyvinvoiva koulu: Yhteisöllinen oppilas- huolto, hyvinvoinnin vuosikellon toteutta- minen. Yhteistyö nuorisotyön kanssa.	Hyvinvointikertomuksen indikaattorit Toteutuneet teemat ja tapahtumat
	Kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen Vanhempaintoimikunta	Osallistuvien vanhempien määrä ja ko- koontumiskerrat
	Henkilöstön osallistaminen - Lumijoen kunta, haluttu työpaikka - Henkilöstön säännölliset kehityskeskuste- lut, työhyvinvoinnin parantaminen	Työtyytyväisyyskyselyt
	Seudullisten yhteistyömahdollisuuksien edistäminen ja hyödyntäminen: Musiikki- ja kansalaisopiston palvelut. Muut seudulliset yhteishankkeet	Kurssitarjonta Hankkeiden tuotokset
Investoimme tulevaisuuteen	Terveellinen ja turvallinen oppimisympä- ristö: Päärakennuksen lattiaremontin jatkaminen (2. krs) Välituntipihan parantaminen	Investointien toteutuminen. Havaittujen ongelmien ja niihin liitty- vien toimenpiteiden seuranta
	Johtamisjärjestelmän vahvistaminen: apu- laisrehtorin viran perustaminen ja täyttä- minen	Henkilöstön ja sidosryhmien palaute
	Nuorten osallistaminen: oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta	Oppilaiden aloitteet
Meren ja luonnon äärellä on	Liikkuvat lumijokiset: välituntiliikunnan edistäminen, välkäríkioski, liikuntakerhot	Välituntivälineiden käyttöaste Kerhojen ja osallistujien määrä

tilaa elää ja hengittää		
Uudistumme ja uudistamme	Koulun toimintakulttuurin ja oppimisympäristöjen kehittäminen Perusopetukseen valmistavan opetuksen kehittäminen	Laadullinen arviointi

Varhaiskasvatuksen toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoitteet	Tehtävät	Mittarit
Palvelumme ovat ennakkoluulottomia ja ketteriä	Laki, varhaiskasvatussuunnitelman perusteet sekä paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma (vasu) ohjaavat toimintaa	Jokaiselle lapselle oma Vasu, Pedagoginen dokumentointi, Vasun päivitys ja arviointi, Oman toiminnan laadunarviointi
	Varhainen tuki lapselle, heti tuen tarpeen ilmettyä (kolmiportainen tuki) <ul style="list-style-type: none">- Varhaiskasvatuksen erityisopettaja VEO (100 % työaika)- Lapset puheeksi (LP) toimintamalli- Tunnetaitojen opettaminen kiusaamisen ehkäisyn pohjalla	Hallintopäätökset tehostetusta ja erityisestä tuesta, Tuen tarpeen arviointi ja VEO:n tuki ja konsultointi LP- keskustelujen ja neuvonpitojen määrä, tuki perheelle
	Avoimen varhaiskasvatuksen kehittäminen perheiden tarpeiden sekä vasun mukaisesti	Kerhojen määrä, lapsimäärät, hyödyt lapsille ja perheille, asiakastytyväisyyskyselyt
	Lapsen kasvu ja tuki (Lakastu) moniammatillinen työryhmä	
	Lumijoen kunta, haluttu työpaikka: <ul style="list-style-type: none">- Henkilöstön osallistaminen- Työhyvinvointi ja työsuhte-edut- Huomiota herättävä rekrytointi- Henkilöstön koulutussuunnitelma- Säännölliset kehityskeskustelut- Päiväkodin henkilöstösuunnitelma- Kilpailukykyinen palkka ja TVA-lisät	Työhyvinvointikyselyt Henkilöstön koulutussuunnitelman toteutuminen Työhyvinvointi ja työssä viihtyvyys Pätevät työntekijät Henkilöstökulut, työntekijämäärä Veto- & pitovoima
	Huoltajien, perheiden ja lasten osallisuus	Asiakastytyväisyyskyselyt perheille
	Paikallinen ja seudullinen yhteistyö (työryhmät ja hankkeet) sekä yhteistyö kunnan toimijoiden kanssa, Avotyötoiminta	Yhteiset päätökset ja linjaukset Tapahtumat ja materiaalihankinnat, Avotyötoiminta työpäivät

Investoimme tulevaisuuteen	Uuden päiväkodin rakentaminen, lisätilat	Uuden päiväkodin käyttöönotto, lapsimäärät varhaiskasvatuksessa
	Päiväkodin pihan korjaus	Turvalliset ja asianmukaiset leikkialueet lapsille
	Johtajuuden kehittäminen ja henkilöstörakenteen kehittäminen, pedagogisen johtajuuden kehittäminen	Varhaiskasvatusjohtajan ja apulaisjohtajan työnkuvan määrittely, henkilöstön työnkuvat ja henkilöstömäärät
Meren ja luonnon äärellä on tilaa elää ja hengittää	Luonnossa kotonaan ryhmän toiminta ja sen kehittäminen	Retket, toiminta ulkona, elämykset, lapsimäärät ryhmässä
	Luontokasvatus kaikilla lapsilla	Retket, toiminta luonnossa
Uudistumme ja uudistamme	Varhaiskasvatuksen kehittäminen laadukkaaksi sähköistämällä palveluita: Wilma	Tiedotteet ja hoitoajat sähköisesti, yhteistyö helpottuu
	Maksuttoman varhaiskasvatuksen laskentahanke vuoden 2023 aikana	Hankkeen tuloksien hyödyntäminen: otetaanko maksuton varhaiskasvatus käyttöön ja millä aikataululla?

Vapaa-aika- ja kulttuuritoimen toiminnalliset tavoitteet 2023

Tavoitteet	Tehtävät	Mittarit
Palvelumme ovat ennakkoluulottomia ja ketteriä	Vapaa-ajan monipuoliset harrastusmahdollisuudet; Yhteistyö yhdistysten ja seurojen ja tilapalveluiden kanssa	Yhdessä toteutetut tapahtumat ja uudet harrastamisen mahdollisuudet
	Kuntalaisten digitaitojen ja lukuinnostuksen lisääminen; Digipalvelujen mainonta ja arkikuntoutuminen hanke, kirjavinkkaukset ja kirjailijavierailut	Osallistujamäärä
	Nuorten palveluohjaus-verkoston toiminnan tehostaminen Yhteistyö etsivän nuoriso-työn ja sosiaalipalveluiden kesken	Osallistuneiden nuorten määrä, koontumiskerrat

	3. sektorin toiminta-mahdollisuuksien tukeminen Nuoriso-, liikunta- ja yleisen kulttuuritoimen avustukset, koulutukset	Toimintakertomukset, avustusten ja koulutusten määrä
	Liikkuvat lumijokiset Houkutteleva liikuntakartta ja lajiesittelyt, liikunta-koordinaattori	Liikuntasuoritusten ”keräys” ja palkitseminen
	Nuorten osallistaminen Nuorisovaltuusto, nuorten ja päättäjien vuosittainen tapaaminen	Kokoontumiskerrat, käsitellyt asiat
	Syrjäytymisen ehkäisy, nuorten sijoittuminen koulutukseen, työelämään ja yhteiskuntaan Etsivä nuorisotyö, nuorten palveluohjaus ja yhteistyö oppilaitosten ja kuntouttavan työpajan kanssa.	Hyvinvointikertomuksen indikaattorit, ohjattujen nuorten määrä
Meren ja luonnon äärellä on tilaa elää ja hengittää	Monipuoliset yhteiset tapahtumat Tapahtumien järjestäminen ja tukeminen: Lumijoki-päivät, Ahvenmarkkinat, kirjailijavieraat, satuviikko, peliviikko, konsertit, näyttelyt ym.	Osallistuja- ja tapahtumamäärät
	Kirjastopalveluiden kehittäminen Seudullinen yhteistyö (hankkeet, uudet ideat), Lukupoluilla-hanke Valtion hankeavustusten hyödyntäminen	yhteistyön ja hankkeiden määrä Hankkeiden määrä ja tulokset

Hallintokunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Sivistys ja hyvinvointi					
Toimintatulot	295 924	252 675	239 500	241	242
Toimintamenot	-3 998 246	-4 022 756	-4 707 327	-4 856	-4 865
Toimintakate, ulkoinen	-3 702 322	-3 770 081	-4 467 827	-4 615	-4 623
Sisäiset erät					
Sisäiset kokoustarjoilut (menot)	-1 346	0	0		
Sisäiset ruokapalvelut (menot)	-284 693	-255 942	-255 942	-257	-259
Sisäiset vuokrat (menot)	-869 969	-845 463	-839 801	-843	-847
Toimintamenot yhteensä, u + s	-5 154 254	-5 124 161	-5 803 070	-5 956	-5 970
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-4 858 330	-4 871 486	-5 563 570	-5 716	-5 728
Rahoitustuotot ja -kulut	-30	0	0	0	0
Vuosikate	-4 858 360	-4 871 486	-5 563 570	-5 716	-5 728
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 209	-6 600	-6 600	-7	-7
Tilikauden tulos	-4 888 568	-4 878 086	-5 570 170	-5 722	-5 735

Tulosalue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Opetustoimi					
Toimintatulot	97 025	70 675	66 000	66	67
Toimintamenot	-2 801 698	-2 733 720	-3 037 420	-3 141	-3 141
Toimintakate, ulkoinen	-2 704 673	-2 663 045	-2 971 420	-3 075	-3 074
Sisäiset erät					
Sisäiset kokoustarjoilut (menot)	-1 346				
Sisäiset ruokapalvelut (menot)	-231 391	-211 608	-211 608	-213	-214
Sisäiset vuokrat (menot)	-562 136	-568 245	-562 583	-565	-568
Toimintamenot yhteensä, u + s	-3 596 571	-3 513 573	-3 811 611	-3 919	-3 923
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-3 499 546	-3 442 898	-3 745 611	-3 852	-3 856
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Vuosikate	-3 499 546	-3 442 898	-3 745 611	-3 852	-3856
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 209	-6 600	-6 600	-7	-7
Tilikauden tulos	-3 529 755	-3 449 498	-3 752 211	-3 859	-3 863

Tulosalue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Vapaa-aika ja kulttuuritoimi					
Toimintatulot	54 212	37 000	38 500	39	39
Toimintamenot	-283 504	-323 776	-350 347	-352	-354
Toimintakate, ulkoinen	-229 292	-286 776	-311 847	-313	-315
Sisäiset erät					
Sisäiset vuokrat (menot)	-111 217	-93 731	-93 731	-94	-94
Toimintamenot yhteensä, u + s	-394 722	-417 507	-444 078	-446	-448
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-340 510	-380 507	-405 578	-407	-409
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Vuosikate	-340 510	-380 507	-405 578	-407	-409
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-340 510	-380 507	-405 578	-407	-409

Tulosalue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Varhaiskasvatus					
Toimintatulot	144 687	145 000	135 000	136	136
Toimintamenot	-913 043	-965 260	-1 319 560	-1 363	-1 370
Toimintakate, ulkoinen	-768 356	-820 260	-1 184 560	-1 227	-1 233
Sisäiset erät					
Sisäiset kokoustarjoilut (menot)					
Sisäiset ruokapalvelut (menot)	-53 302	-44 334	-44 334	-45	-45
Sisäiset vuokrat (menot)	-196 616	-183 487	-183 487	-184	-185
Toimintamenot yhteensä, u + s	-1 162 961	-1 193 081	-1 547 381	-1 592	-1 600
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-1 018 274	-1 048 081	-1 412 381	-1 456	-1 463
Rahoitustuotot ja -kulut	-30	0	0	0	0
Vuosikate	-1 018 304	-1 048 081	-1 412 381	-1 456	-1463
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-1 018 304	-1 048 081	-1 412 381	-1 456	-1 463

7.4. Kehitys- ja elinvoimalautakunta

Kehitys- ja elinvoimalautakunnan talousarvio on laadittu siten, että kuntastrategiassa esitetyt painopistealueet ja tavoitteet saadaan toteutumaan, kunnan talouden kantokyky huomioiden. Lautakunnan budjetti on jaettu kolmeen tulosalueeseen; toimitila-, muut- ja tukipalvelut.

Vuonna 2022 Euroopassa alkanut Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja sen mukanaan tuomat erilaiset vaikutukset Euroopan energiahuoltoon vaikuttavat Kehitys- ja elinvoimalautakunnan talousarvioon vuonna 2023 merkittäväällä tavalla kaikkiin tulosalueisiin; käyttötalouden menojen ennustetaan nousevan etenkin energian (sähköenergia ja kaukolämpö), elintarvikkeiden ja alueiden kunnossapidon osalta. Sähköenergian osalta energian hinnan ennustettavuus on hieman hankalaa, sillä valitsemamme sopimusmalli pohjautuu sähkön pörssiinnoitteluun ja siihen on lisätty hintaleikkuri.

Tavoitteena vuonna 2023 toimitilapalveluiden osalta on, että rakennuskannan kunto ja taso säilyvät entisellään, vaikka rakennusten ikääntyminen otetaan huomioon. Lisäksi uusia investointeja kiinteistöihin tehdään (kts. Investoinnit kohta).

Tuloissa toimitilapalveluihin vuonna 2023 tapahtuu merkittävä rakenteellinen muutos. Hyvinvointialueiden vuokrasopimukset ja niiden kautta vuokratulot kirjautuvat jatkossa tulosalueen tuloksi, aikaisemmin ko. rakennusten osalta ne on käsitelty sisäisinä vuokrina, ja ne eivät suoraan ole näkyneet talousarviovaiheessa tuloina. Toimitilapalveluiden talousarviossa on varauduttu sähköenergian ja kaukolämmön sekä alueiden kunnossapitopalveluiden kustannustason nousuun.

Muissa palveluissa merkittävin muutos on palo- ja pelastustoimen siirtyminen Hyvinvointialueeseen. Tämä poistaa tulosalueen kulut palo- ja pelastustoimen osalta kokonaan. Muutoin muiden palveluiden kustannusten nousu selittyy hyvin merkittävältä osin sähköenergian ja alueiden kunnossapitopalveluiden ennakoitulla hinnannousulla. Loppuvuodesta 2022 käyttöön otetun avotekojääräadan käyttökustannuksia (sähköenergia) on ennakoitu ja huomioitu budjetissa.

Tukipalveluiden osalta talousarvioon on tehty vain pieniä muutoksia. Ateriapalveluissa jatketaan portaat luomun kehityskulkua ja tavoitteena aterioiden valmistamisessa onkin nostaa raaka-aineiden luomuastetta vielä entisestään, jotta aikaisempien vuosien hyvä kehitys voi entisestään parantua. Toinen valmistuskeittioistä siirtyy hyvinvointialueen hallintaan. Vuoden 2023 aloittava uusi jakelukeittiö uudessa päiväkodissa lisää käyttötalouden kustannuksia vain hieman. Puhtauspalveluissa työskentelevistä henkilöistä yksi siirtyy hyvinvointialueelle v. 2023 alussa.

Kehitys ja elinvoiman toiminnalliset tavoitteet 2023

Painopisteet	Tavoitteet 2023	Mittarit 2023
Palvelumme ovat ennakkoluulottomia ja ketteriä	Reagoimme nopeasti ja löydämme ratkaisut yhdessä asiakkaiden tarpeisiin Digitaalisten palvelujen lisääminen	Positiivinen, nopea ja joustava lupakäytäntö Mahdollistetaan sähköinen rakennuslupaprosessi kustannustehokkaasti. Uudistetaan kunnan rakennusjärjestystä huomioiden hiilineutraalisuus ja energiatehokkuus Sähköisen infotaulun toteuttaminen

	<p>Uusiutuvien energiamuotojen mahdollisuuksien hyödyntäminen</p> <p>Tiestön ja kevyenliikenteenväylien sekä muun infrastruktuurin kehittäminen</p> <p>Kaavoituksen toteutuminen</p> <p>Tonttitarjonnan monipuolistaminen, rohkea ja tehokas markkinointi</p>	<p>Maatilojen biolaitosten mahdollistaminen ja niiden lukumäärän lisääminen</p> <p>Ylipääntien kevyenliikenteenväylän suunnittelu</p> <p>Terontien kaava-alueen suunnittelu,</p> <p>Uusien kaavojen toteutuminen</p>
Investoimme tulevaisuuteen	<p>Talouden toteutuminen budjetoinnin mukaisesti</p> <p>Ketterät asiantuntijapalvelut, palvelualltius</p> <p>Ajanmukainen ja turvallinen oppimisympäristö</p> <p>Vapaa-ajan entistä monipuolisempien harrastusmahdollisuuksien kehittäminen</p> <p>Lähiympäristön ja erityisesti keskustan alueen viihtyvyyden lisääminen, torialueen käytön monipuolistuminen</p> <p>Kuntalaisille uusia palveluja maankäyttöön</p>	<p>Budjetissa pysyminen ja sen aktiivinen seuraaminen lautakunnan tasolla. Poikkeamien raportointi ja niihin reagoiminen</p> <p>Asiakaskokemus, asiakastyytyväisyystutkimukset, digitaalisten palveluiden kehittäminen</p> <p>Päiväkodin ja koulun tilojen toimintakunnan ylläpitoon keskittyminen</p> <p>Liikuntamahdollisuuksien lisääminen ja vanhojen liikuntapaikkojen toimintojen kehittäminen</p> <p>Kunnan puisto- ulkoilu-, liikunta- ja viheralueiden kokonaissuunnitelman toteutuksen loppuunsaattaminen.</p> <p>Varjakan palstaviljelyalueen käyttöönotto</p>
Meren ja luonnonäärellä on hyvä elää	<p>Joukkoliikenteen turvaaminen</p> <p>Terveelliset ruokailutottumukset lähiruoka huomioiden</p> <p>Yhteiset tapahtumat, yhteistyö seurakunnan ja yhdistysten kanssa</p> <p>Merellisyyden korostaminen</p>	<p>Joukkoliikenteen vuorojen säilyminen tai kasvaminen</p> <p>Kunta panostaa luomu- ja lähiruuan osuuden kasvatamiseen kunnan tarjoamissa ateriapalveluissa Terveellisten elämäntapojen edistäminen</p> <p>Matkailun ja vapaa-ajan markkinoinnin sekä tarjonnan lisääminen</p> <p>Opasteiden ja merellisen informaation määrän ja laadun lisääminen</p>
Uudistamme ja uudistamme	<p>Näkyvä Lumijoki, aktiivinen viestintä</p> <p>Työhyvinvoinnin seuraaminen</p>	<p>Eri viestintäkanavien tehokas käyttö Medianäkyvyyttä ulkopuolisissa medioissa esimerkiksi lehdissä ja nettijulkaisuissa</p> <p>Sairaspoissaolojen vähentäminen ja ennaltaehkäisy Työtyytyväisyyden paraneminen kyselyssä</p>

	Osallistava budjetointi	Kuntalaisten mielipiteiden mukaan ottaminen budjetointiin.
	Kuntalaisten osallistaminen	Kuntalaisaloitteiden määrän kasvaminen

Hallintokunta	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Kehitys ja elinvoima					
Toimintatulot	234 903	297 537	631 537	635	638
Toimintamenot	-2 094 269	-2 231 460	-2 251 972	-2 263	-2 275
Toimintakate, ulkoinen	-1 859 365	-1 933 923	-1 620 435	-1 629	-1 637
Sisäiset erät					
Sisäiset kokoustarjoilut (tulot)	1 832	0			
Sisäiset kokoustarjoilut (menot)	-17	0			
Sisäiset ruokapalvelut (tulot)	284 693	255 942	255 942	257	259
Sisäiset vuokrat (tulot)	1 793 562	1 859 741	1 499 741	1 507	1 515
Sisäiset vuokrat (menot)	-549 668	-637 183	-637 183	-641	-645
Toimintamenot yhteensä, u + s	-2 643 954	-2 868 643	-2 889 155	-2 904	-2 920
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-328 962	-455 423	-501 935	-505	-508
Rahoitustuotot ja -kulut	-63	0	0	0	0
Vuosikate	-329 026	-455 423	-501 935	-505	-508
Suunnitelman mukaiset poistot	-732 580	-454 400	-454 400	-457	-458
Tilikauden tulos	-1 061 606	-909 823	-956 335	-962	-967

Tulosalue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Toimitilapalvelut					
Toimintatulot	65 466	132 800	472 800	475	478
Toimintamenot	-736 282	-756 880	-922 130	-927	-931
Toimintakate, ulkoinen	-670 816	-624 080	-449 330	-452	-454
Sisäiset erät					
Sisäiset kokoustarjoilut (menot)	-17	0			
Sisäiset vuokrat (tulot)	1 413 538	1 403 078	1 043 078	1 048	1054
Sisäiset vuokrat (menot)	-460 628	-564 666	-564 666	-568	-571
Toimintamenot yhteensä, u + s	-1 196 928	-1 321 546	-1 486 796	-1 495	-1 502
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	282 076	214 332	29 082	29	29
Rahoitustuotot ja -kulut	-62	0	0	0	0
Vuosikate	282 014	214 332	29 082	29	29
Suunnitelman mukaiset poistot	-664 212	-387 300	-387 300	-389	-391
Tilikauden tulos	-382 198	-172 968	-358 218	-361	-362

Tulosalue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Muut palvelut					
Toimintatulot	78 283	69 650	63 650	64	64
Toimintamenot	-656 821	-645 170	-601 172	-604	-607
Toimintakate, ulkoinen	-578 538	-575 520	-537 522	-540	-543
Sisäiset erät					
Sisäiset vuokrat (menot)	-6 048	-6 873	-6 873	-7	-7
Toimintamenot yhteensä, u + s	-662 869	-652 043	-608 045	-611	-614
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-584 586	-582 393	-544 395	-547	-550
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Vuosikate	-584 586	-582 393	-544 395	-547	-550
Suunnitelman mukaiset poistot	-61 868	-59 300	-59 300	-59	-59
Tilikauden tulos	-646 454	-641 693	-603 695	-607	-609

Tulosalue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Tukipalvelut					
Toimintatulot	91 154	95 087	95 087	96	96
Toimintamenot	-701 165	-829 410	-728 670	-732	-736
Toimintakate, ulkoinen	-610 011	-734 323	-633 583	-637	-640
Sisäiset erät					
Sisäiset kokoustarjoilut (tulot)	1 832	0			
Sisäiset kokoustarjoilut (menot)	0	0			
Sisäiset ruokapalvelut (tulot)	284 693	255 942	255 942	257	259
Sisäiset vuokrat (tulot)	380 024	456 663	456 663	459	461
Sisäiset vuokrat (menot)	-82 992	-65 644	-65 644	-66	-67
Toimintamenot yhteensä, u + s	-784 157	-895 054	-794 314	-798	-803
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	-26 454	-87 362	13 378	13	13
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
Vuosikate	-26 454	-87 362	13 378	13	13
Suunnitelman mukaiset poistot	-6 500	-7 800	-7 800	-8	-8
Tilikauden tulos	-32 954	-95 162	5 578	5	5

Tulosalue	TP 2021	TA 2022	TA 2023	TS 2024	TS 2025
	EUR	EUR	EUR	1000 EUR	1000 EUR
Toimitilapalvelut					
Toimintatulot	65 466	132 800	472 800	475	478
Toimintamenot	-736 282	-756 880	-922 130	-927	-931
Toimintakate, ulkoinen	-670 816	-624 080	-449 330	-452	-454
Sisäiset erät					
Sisäiset kokoustarjoilut (menot)	-17	0			
Sisäiset vuokrat (tulot)	1 413 538	1 403 078	1 043 078	1 048	1054
Sisäiset vuokrat (menot)	-460 628	-564 666	-564 666	-568	-571
Toimintamenot yhteensä, u + s	-1 196 928	-1 321 546	-1 486 796	-1 495	-1 502
Toimintakate, ulkoinen + sisäinen	282 076	214 332	29 082	29	29
Rahoitustuotot ja -kulut	-62	0	0	0	0
Vuosikate	282 014	214 332	29 082	29	29
Suunnitelman mukaiset poistot	-664 212	-387 300	-387 300	-389	-391
Tilikauden tulos	-382 198	-172 968	-358 218	-361	-362

